

Kl. 09.00 – 11.29

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2001/02:430

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:430 av Yvonne Andersson (kd) om diskriminering av funktionshindrade

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Mona Sahlin

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:476

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:476 av Ingegerd Saarinen (mp) om mobbning på arbetsplatser

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Mona Sahlin

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:477

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:477 av Barbro Feltzing (mp) om sänkt veckoarbetstid

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Prot. 2001/02:112
24 maj

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.
Stockholm den 22 maj 2002
Näringsdepartementet
Mona Sahlin
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2001/02:479

Till riksdagen
Interpellation 2001/02:479 av Ana Maria Narti (fp) om integrationspolitik
Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.
Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.
Stockholm den 22 maj 2002
Näringsdepartementet
Mona Sahlin
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2001/02:460

Till riksdagen
Interpellation 2001/02:460 av Kent Olsson (m) om offentlig konkurrens
Interpellationen kommer att besvaras den 27 maj 2002.
Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.
Stockholm den 22 maj 2002
Näringsdepartementet
Ulrica Messing
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2001/02:469

Till riksdagen
Interpellation 2001/02:469 av Barbro Feltzing (mp) om sociala arbetskooperativ
Interpellationen kommer att besvaras den 27 maj 2002.
Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.
Stockholm den 22 maj 2002
Näringsdepartementet
Ulrica Messing
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:488 av Runar Patriksson (fp) om glesbygdsombudsman

Interpellationen kommer att besvaras den 27 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Ulrica Messing

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:429

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:429 av Carina Adolfsson Elgestam (s) om svenskt glas

Interpellationen kommer att besvaras den 27 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:461

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:461 av Göte Jonsson (m) om miljövänlig energiproduktion

Interpellationen kommer att besvaras den 27 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:465

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:465 av Per Westerberg (m) om företagsklimatet

Interpellationen kommer att besvaras den 27 maj 2002.

Prot. 2001/02:112
24 maj

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.
Stockholm den 22 maj 2002
Näringsdepartementet
Björn Rosengren
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2001/02:472

Till riksdagen
Interpellation 2001/02:472 av Karin Falkmer (m) om regelkrångel
Interpellationen kommer att besvaras den 27 maj 2002.
Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.
Stockholm den 22 maj 2002
Näringsdepartementet
Björn Rosengren
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2001/02:475

Till riksdagen
Interpellation 2001/02:475 av Maria Larsson (kd) om företagens villkor
Interpellationen kommer att besvaras den 27 maj 2002.
Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.
Stockholm den 22 maj 2002
Näringsdepartementet
Björn Rosengren
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2001/02:449

Till riksdagen
Interpellation 2001/02:449 av Margareta Viklund (kd) om omställningsarbetet
Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.
Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.
Stockholm den 22 maj 2002
Näringsdepartementet
Björn Rosengren
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:452 av Stefan Attefall (kd) om regler för mopéd och skoter

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:468

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:468 av Ingegerd Saarinen (mp) om drivmedel och miljö

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:470

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:470 av Anna Kinberg (m) om arbetsmarknadspolitiken

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:471

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:471 av Elver Jonsson (fp) om svensk arbetsmarknad och ohälsa

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Prot. 2001/02:112
24 maj

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.
Stockholm den 22 maj 2002
Näringsdepartementet
Björn Rosengren
Enligt uppdrag
Dag Ekman
Expeditionschef

Interpellation 2001/02:478

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:478 av Barbro Feltzing (mp) om friårsreformen

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:484

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:484 av Lars Gustafsson (kd) om bilägareshöskostnader

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Interpellation 2001/02:497

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:497 av Sven Bergström (c) om planeringsdirektiv till trafikverken

Interpellationen kommer att besvaras den 28 maj 2002.

Skälet till dröjsmålet är att det inte funnits plats i kammaren.

Stockholm den 22 maj 2002

Näringsdepartementet

Björn Rosengren

Enligt uppdrag

Dag Ekman

Expeditionschef

Föredrogs

bostadsutskottets betänkande 2001/02:BoU13

Hyresrätt, bostadsrätt och ägarlägenheter m.m.

*Hyresrätt, bostadsrätt
och ägarlägenheter
m.m.*

Anf. 1 KNUT BILLING (m):

Herr talman! I bostadsutskottets betänkande 13, *Hyresrätt, bostadsrätt och ägarlägenheter m.m.*, behandlas motioner från allmänna motionstiden. Vi moderater har ensamma eller i samverkan med andra borgerliga partier fogat nio reservationer och ett särskilt yttrande till betänkandet.

Jag avser att i detta inlägg beröra fyra av dessa men yrka bifall endast till reservation 1. Det betyder nu inte att övriga reservationer inte är viktiga utan ska endast ses som ett uttryck för respekt för kammarens tidsplanering.

Herr talman! När bruksvärdessystemet infördes var dess yttersta syfte att få ett hållbart besittningsskydd för hyresgästerna. Systemet var marknadsbaserat, och hyran skulle återspegla förhållandena på bostadsmarknaden.

Dagens tillämpning, där de kommunala bostadsföretagen är hyresledande, innebär att många hyresgäster upplever hyressättningen som orättvis. I våra större städer är hyran för en lägenhet i stadens ytterkanter eller i förortskommuner i stort densamma som för en attraktiv lägenhet i stadskärnan. Omsättningen av lägenheter har sjunkit dramatiskt, och en omfattande svarthandel och andrahandsmarknad har vuxit sig stark.

Överprissättningen i mindre attraktiva områden drabbar de boende hårt. Ett billigare boende i sådana områden skulle utan vidare öka deras attraktivitet och bidra till en större integration. Dagens bruksvärdessystem innebär också att en överprissättning sker när hyrorna utanför större städer bestäms. Det beror på att systemet motverkar konkurrens, bl.a. genom att kostnaderna för de lägenheter som de kommunala bolagen inte lyckas hyra ut läggs på hyran, direkt eller indirekt. Lägre hyror på lägenheter på dessa orter skulle öka deras attraktivitet. Det kapital som satsats i dessa bostäder skulle komma att utnyttjas på rätt sätt och kunna ge ränta. Det skulle ge många delar av landet en chans att överleva och utvecklas.

Vi anser att ursprungstankarna med bruksvärdessystemet bör vara vägledande för de förändringar av hyreslagstiftningen som nu framstår som mer än nödvändiga.

De kommunala bostadsföretagens hyresledande roll ska avskaffas. Därmed skapas förutsättningar för en hyressättning som tar större hänsyn till hyresgästernas och de bostadssökandes önskemål.

Alla likvärdiga lägenheter bör, oavsett vem som äger fastigheten, få ingå i jämförelseunderlaget med samma vikt när hyran för en lägenhet ska prövas. Först då får man det omfattande och rättvisande jämförelseunderlag som avsågs när bruksvärdessystemet infördes.

De kommunala bostadsföretagens hyresledande roll motverkar i sig bruksvärdessystemets grundtanke, dvs. att hyressättningen ska avspegla vad de olika lägenheterna från hyresgästsynpunkt kan anses värda i förhållande till varandra.

Hyresgästernas intresse av trygghet och framförhållning i boendet ska förbli säkrat genom ett fortsättningsvis starkt besittningsskydd. En fastighetsägare, kommunal eller privat, ska inte kunna kringgå detta skydd genom oskäligt höga hyreskrav. Vid tvist mellan fastighetsägare och hyresgäst bör rimligheten av en av fastighetsägaren krävd hyreshöjning även fortsättningsvis kunna prövas.

Det måste också bli möjligt att skriva långåriga kontrakt när det gäller hyran och därmed ge hyresgäster samma möjlighet som en villaägare har att få mer förutsebara boendekostnader. Långåriga kontrakt ska dock självfallet inte innebära att en hyresgäst skulle vara förhindrad att säga upp sitt hyreskontrakt för avflyttning.

De borgerliga partierna är helt överens om dessa förändringar, och jag vill klart och tydligt deklarera att de också kommer att bli verklighet i höst om väljarna ger oss det förtroendet.

Herr talman! Vi befinner oss i dag i ett läge där byggandet av hyresrätter ligger på en för låg nivå. Bostadsbrist råder på många orter. Om denna utveckling får fortgå kan hyresrätten som upplåtelseform komma att hotas.

Att bruksvärdesystemet i allt väsentligt återfår den utformning som det hade när det infördes räcker inte för att snabbt få fart på produktionen av nya hyresrätter. Vi anser att det hyresavtal som träffas vid inflyttning i nya hus inte ska kunna prövas mot hyreslagens bruksvärdesregel. Den hyra som hyresgäst och fastighetsägare träffar avtal om ska gälla under avtalstiden. Då kommer man till rätta med den allvarligaste bristen i bruksvärdesystemet. Det möjliggör nämligen tillräckligt stora hyresintäkter för att möta kostnaderna, så att en förlust inte uppstår redan från början. Därmed skulle den osäkerhet som stoppar många nya hyresprojekt kunna brytas.

Herr talman! Den 11 mars 1999 föreslog bostadsutskottet ett tillkännagivande om ägarlägenheter. Först mer än ett år senare, den 6 april 2000, beslutade regeringen om direktiv till en utredning i enlighet med riksdagsbeslutet. Först två månader senare förordnades en utredare som skulle redovisa sitt förslag senast den 1 juni 2001. Hon gjorde det i mars i år. Förslaget remissbehandlas nu och ska sedan behandlas vidare.

Det finns, som kammarens ledamöter säkert förstår, anledning att betvivla att det kommer ett förslag så länge nuvarande regering sitter kvar.

En annan utredning har lagt fram förslag om s.k. tredimensionell fastighetsindelning, SOU 1996:87 – även det för en tid sedan.

Herr talman! Det här är min sista riksdagsdebatt eftersom jag i och med utgången av den här mandatperioden lämnar riksdagen. Jag har i snart 23 år arbetat i riksdagen och har hela tiden suttit i civilutskottet eller bostadsutskottet, de senaste åtta åren som ordförande.

En av mina första frågor gällde just införandet av ägarlägenheter. Motionerna och debatterna i frågan har varit många. Det är trist att behöva konstatera att jag inte lyckats få möjligheten för människor att äga en lägenhet i flerbostadshus genomförd även i Sverige – trist därför att jag är övertygad om att det skulle innebära att vi kunde få mer integrerade bostadsområden och större möjligheter för människorna att bo som de själva vill.

Men med vissheten om att en borgerlig valseger kommer att leda till ett snabbt införande av ägarlägenheter både i befintlig bebyggelse och i

nyproduktion samt till införandet av tredimensionell fastighetsindelning vill jag slutligen framföra ett varmt tack till både ledamöter och tjänstemän för samarbetet i bostadsutskottet där stämningen alltid har varit god.

Anf. 2 STEN LUNDSTRÖM (v):

Herr talman! Först vill jag passa på att tacka Knut Billing för de här fyra åren. Från Owe Hellbergs sida vill jag också tacka för de åtta år under vilka han har varit utsatt för Knut Billings ordförandeskap.

I det här betänkandet behandlas en rad motioner om den sociala bostadspolitiken – hur den fungerar och hur den borde förbättras. Vänsterpartiet har nio reservationer och två särskilda yttranden i betänkandet.

Skälet till det mycket stora antalet reservationer är naturligtvis ett uttryck för vad vi upplever som stora brister i det som borde vara en självklarhet: allas rätt till en egen bostad.

Alla våra reservationer bygger på förslag som tidigare förts fram i motionsform. Det är inte utan att vi trots allt upplever att vår envishet gett en viss framgång. Efter att ha läst utskottsmajoritetens avslagsmotiveringar vad gäller en del av våra reservationer skulle man kunna säga att de faller under avdelningen: Ni har rätt, men vi vill vänta lite till.

Det här kan naturligtvis ses som en ringa framgång, men det känns ändå lite grann som att Socialdemokraterna har börjat inse att det finns stora problem på bostadsmarknaden. Dessutom har man förstått att det kanske äntligen är dags att göra något åt problemen. Vi i Vänsterpartiet lovar att ställa upp i detta förändringsarbete. Dessutom ska vi vara pådrivande.

Herr talman! Vilka förändringar är det då som vi kräver för att svensk bostadspolitik återigen ska ha rätten att kallas för en social bostadspolitik?

Jag tänker faktiskt redovisa de flesta av våra reservationer.

I reservation 4 föreslår vi att reglerna om avhysning ska förändras – detta för att ge hyresgästerna ett stärkt skydd. Ganska många avhysningar i dag sker genom användande av skälet upprepade försenade hyresinbetalningar. För att stärka ställningen för de hyresgäster som har fastnat i skuldfällan är det viktigt att se över hyreslagen från år 1993 och att förbättra förutsättningarna för de boende att kunna behålla sina kontrakt.

En normal konsekvens av sena inbetalningar är i andra sammanhang först en betalningspåminnelse och därefter någon form av straffavgift. Det torde vara en rimlig ordning också när det gäller försenade hyresinbetalningar. Ingen borde kunna avhysas enbart på grund av försenade inbetalningar.

Vi kräver också ett obligatoriskt samrådsförfarande mellan hyresvärden och socialtjänsten inför varje hot om vräkning. Majoriteten håller uppenbarligen med oss denna gång men tror sig behöva avvakta en beredning av Hemlöshetskommitténs slutbetänkande, som för övrigt ligger helt i linje med de förslag som Vänsterpartiet flera gånger tidigare har fört fram.

Prot. 2001/02:112
24 maj

*Hyresrätt, bostadsrätt
och ägarlägenheter
m.m.*

Även reservation 5 avstyrks med hänvisning till Hemlöshetskommitténs slutbetänkande. När man läser majoritetens text kan man tro att de delar vår uppfattning i sak. Det är därför mycket underligt och beklagansvärt att majoriteten inte orkar fullfölja sitt resonemang och stödja vårt krav på en förändring av hyreslagen för att komma bort från det godtycke som de kommunala sociala kontrakten utgör.

Att hoppas att socialtjänsten, som normalt har tecknat alla de här kontrakten, själv ska kunna bryta de destruktiva regler som finns på den här formen av bostadsmarknad upplever jag som både naivt och feltänkt. Genom sociala kontrakt flyttas dessutom gränserna för rätten till ett eget kontrakt.

I de kommuner där man inte har sociala kontrakt har det visat sig att man inte har större problem med uteliggare och hemlösa än man har i kommuner med sociala kontrakt. Det enda som de sociala kontrakten gör är att de skapar en möjlighet för både allmännyttiga och privata fastighetsägare att höja ribban för rätten till ett eget kontrakt.

Herr talman! I reservation 7 tar vi upp problemet med svarthandel med hyreslägenheter. Enligt Fastighetsägareföreningen omsätter svart-handeln ca 600 miljoner kronor per år. Oavsett om den siffran är riktig eller inte kan vi trots allt vara överens om att det är mycket stora belopp som är i omlopp.

De former av spekulation och ekonomisk exploatering som förekommer inom boendet skapar mycket stora orättvisor och måste därför bekämpas. Ockerhyror vid andrahandsuthyrning och svarthandel med förstahandskontrakt handlar om hur resurser på orättfärdiga grunder överförs mellan parter som befinner sig i ett icke jämlikt maktförhållande.

Allas rätt till bostad får inte förvandlas till en marknadsvara – en marknad där vissa kan skapa stora inkomster, t.o.m. på olaglig väg.

Vi har lagt ett konkret förslag om hur man skulle kunna använda det lägenhetsregister som byggts upp för folk- och bostadsräkningen för att delvis förhindra svarthandeln. Detta förslag avstyrker majoriteten med hänvisning till att utskottet självt ska titta på problemet. Det är ett av de mera märkliga avslagsyrkanden som jag har sett. Här föreligger en motion som utskottet ska behandla, men man hänvisar till sig själv innan beslut fattas.

Allas rätt till och behov av bostad får inte förvandlas till en marknadsvara, som sagt.

Reservation 15 avstyrks med mycket grumliga motiveringar. Vi vet att en rad olika villkor i dag sätts upp för en blivande hyresgäst och att rättstryggheten framför allt för de grupper som har svårast att komma in på bostadsmarknaden är kraftigt åsidosatt. När vi vill se över vilka krav som ställs avstyrks det med att nyttan av en sådan kunskap skulle vara begränsad.

Jag tror att det är precis tvärtom. En sådan här undersökning av de olika krav som ställs för att få ett kontrakt skulle tvärtom skapa förutsättningar för att åstadkomma de lagändringar som jag anser är fullständigt nödvändiga.

Att vi i år valt att inte yrka på rätten till överprövning när man inte fått ett hyreskontrakt beror enbart på att vi först vill ha den här utredningen gjord. Jag kan konstatera att majoriteten, trots att vi inte har någon förslagspunkt, avstyrker detta med individens rätt att överklaga när man inte har fått ett hyreskontrakt.

Skälet till överklagandet är att man ser det så att fastighetsägarnas rätt att bestämma över sin egendom skulle vara begränsad. Jag kan konstatera att för Socialdemokraterna, och för övrigt också för de andra partierna i denna kammare, är äganderätten starkare än individens rätt till en bostad.

Herr talman! I reservation 18 tar vi upp frågan om behovet av förmedling av bostäder i andra hand. Över huvud taget tror vi att det är nödvändigt att se över regelverket för förmedling av bostäder just för att få en rättvis bostadsmarknad även där det råder bostadsbrist.

Denna översyn borde omfatta en obligatorisk kommunal avgiftsfri förmedling av andrahandskontrakt. Att vi föreslår en gynnsammare lösning för denna grupp är ganska självklart med tanke på den svaga position som andrahandshyresgästerna har på bostadsmarknaden. Dessutom handlar det om att minska risken att redan utsatta grupper drabbas av en form av ocker genom oskäligen hyror och oskäligen förmedlingsavgifter.

Den här gången lyckades majoriteten inte hitta en utredning att hänvisa till. Trots kunskapen om situationen ser man ingen anledning att gå oss till mötes.

I reservationerna 18 och 19 tar vi upp frågan om behovet av att se över förmedlingsavgifterna, framför allt kopplingen mellan köavgifter och förmedlingsavgifter.

Reservation 21 är en favorit i repris där vi pekar på det orimliga i att mäklare som förmedlar hyreslägenheter är undantagna från fastighetsmäklarlagens tillämpning.

Erfarenheterna från sådana mäklares verksamhet visar att det inte finns något som helst skäl för detta undantag, snarare tvärtom. Det finns gott om exempel på oseriösa förmedlare av hyreslägenheter. Den boendesociala beredningen pekade på risken med ett ökat antal oseriösa förmedlare i samband med den ökade bostadsbristen. Även om ärendet just nu, precis som åren 2000 och 2001, bereds i Regeringskansliet tycker jag att det hade varit ganska klädsamt om majoriteten i alla fall hade uttalat sitt stöd för vår reservation.

Herr talman! Avslutningsvis till reservation 22 om behovet av återskapande av en bostadsanvisningslag. Hemlöshetskommittén har, precis som Vänsterpartiet, insett att om de svagaste grupperna på bostadsmarknaden ska ha någon som helst chans måste de kommunala myndigheterna få tillgång till bostäder både i det privata och i det kommunala beståndet. Den bostadsförsörjningslag som beslutades år 2000 måste kompletteras med ett sådant verkningsfullt redskap som en bostadsanvisningslag skulle innebära för att bli det instrument som vi hoppas på. Jag förstår inte den tvekan som socialdemokratin visar inför en sådan förändring.

När jag ändå talar om bostadsförsörjningslagen kan jag inte låta bli att ställa mig frågan varför regeringen inte använt sig av bostadsförsörjningslagen och ålagt Göteborgs och Malmö kommuner att anordna bostadsförmedling. Det finns ingen representant för regeringen här, men Anders Ygeman kanske kan svara å regeringens vägnar.

Med anledning av vad jag nu har sagt borde jag yrka bifall till samtliga våra reservationer, men för att vinna lite tid vid voteringen nöjer jag mig med att yrka bifall till reservationerna 5 och 22.

Anf. 3 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd):

Herr talman! Först ett tack till Knut Billing för ett trevligt ordförandeskap i bostadsutskottet som bidrar till att vi trivs och har så roligt.

Dagens betänkande har rubriken *Hyresrätt, bostadsrätt och ägarlägenheter*. På bara rubriken låter det som att det är självklart att människor har rätt till boende, ja t.o.m. borde kunna äga sin lägenhet. Men i hyresrätten bor en hyresgäst, en gäst är beroende av sin värd, i detta fall fastighetsägaren. Med den nya tekniken är leken med ord ganska komisk. När jag söker på Internet hittar jag www-adresserna "hyresgästföreningen" och "fastighetsägarna".

Våra motioner för att göra det möjligt att producera lägenheter, ge hyresgäster och bostadsrättsägare rimliga villkor, underlätta för fastighetsägarna att hålla en god etik, slippa överhyra, svarthandel och vräkningar, ge möjlighet till självförvaltning, ta bort förbudet mot dubbelupplåtelse vid ombildning till bostadsrätt m.m. har utsatts för en hård socialdemokratisk nedklubbning. Socialdemokraterna väljer att genom Anders Ygeman på anmälda endast fyra minuter med en axelryckning besvara våra motioner.

Två av upplåtelseformerna finns – hyresrätt och bostadsrätt – medan ägarlägenheter är något ovisst inför framtiden. Dagens lagregler gör det omöjligt att förvärva en av lägenheterna i ett flerbostadshus med äganderätt. Ägarlägenhetsutredningen SOU 2002:21 har lyft fram frågan om tredimensionell fastighetsbildning. Förslag om införande av tredimensionell fastighetsbildning bl.a. för att möjliggöra ägarlägenheter finns i SOU 1996:87. Ytterligare ett äldre utredningsförslag om ägarlägenheter finns i SOU 1982:40. Frågan har alltså varit aktuell i 20 år.

Ägarlägenheter måste till för att bättre tillgodose behoven i t.ex. Stockholms innerstad. Jag har studerat lite historiskt. Fram t.o.m. 1940 byggdes här 120 980 lägenheter. 299 av dem var småhus. Åren 1941 till 2000 byggdes endast 51 429 lägenheter. 197 av dem var småhus. Uppgifterna är hämtade från Utrednings- och statistikkontoret, Stockholms stad.

Som väl är har fastigheter lång livstid. Med denna takt skulle det ta 140 år att ersätta de byggnader som byggdes före 1940 bara i Stockholms innerstad. Ändå ligger denna utredning på is så att man gör det omöjligt att använda sig av den möjligheten.

Herr talman! För det första har regeringen gått på Boverkets felaktiga beräkning att det skulle räcka med 25 000 nya lägenheter per år, när verkligheten för att ligga i nivå med OECD-länderna handlar om det dubbla, 50 000 lägenheter. Man har helt enkelt i beräkningen glömt bort att lägenheter förslits. För det andra stoppar majoriteten all möjlighet till att de hyresavtal som träffas vid inflyttning i nybyggda hus skulle kunna undantas från att prövas mot hyreslagens bruksvärdesregel. Ändå är det just dessa tankar som Hyresgästföreningen, Fastighetsägarna och SABO diskuterar. Regeringen låter hellre passivt förslamningen i nyproduktionen fortgå. Dagens tillämpning av bruksvärdesystemet, där de kommunala bostadsföretagen är hyresledande, upplevs av hyresgästerna som orättvis. Det blir också en broms att kunna sänka hyran i de 150 kommuner som

har överskott på lägenheter. Fastighetsskatten ökar i stället för tvärtom. Ännu en utredning av fastighetsbeskattningen måste tillsättas i sommar.

Boende i bostadsrätt är tredubbelt beskattade. Föreningarna måste få full avdragsrätt för räntekostnader och slopad dubbelbeskattning. Förbudet mot dubbelupplåtelse måste också ändras, så att det i en ombildningssituation blir möjligt att upplåta en lägenhet med bostadsrätt till en kommun eller ett kommunalt bostadsbolag. Kommunerna som har ansvaret för att medborgarna får en bostad får inte stoppas av nationella lagbestämmelser som hindrar dem att ha en bostadsrätt i sitt sociala arbete. Personer med svag ekonomi och hemlösa måste kunna få uppleva boendeintegration. Vi vill inte ha det engelska systemet med *social housing*. Då måste vi medverka till att kommunerna har tillgång till olika upplåtelseformer för att fattiga och rika ska kunna bo sida vid sida. Det måste ha varit tanken med det svenska folkhemmet. Jag vill fråga Anders Ygeman: Varför tar ni moderna socialdemokrater så starkt avstånd från folkhemstanken?

Herr talman! Kristdemokraterna har i en särskild reservation tillsammans med Centern och Folkpartiet lyft fram frågan om vräkning. 5 000 personer vräks varje år från sitt boende. Antalet ansökningar är betydligt större. Medan vi politiker klart uttalar att vi prioriterar skola, vård, omsorg och det fjärde benet, bostad, är det 5 000 personer som bara kastas ut. Om du får punktering på din bil stannar du bilen och lagar däck. Du kastar inte bort det fjärde hjulet och kör vidare. Men verkligheten för många människor är att de blir ratade, utkastade – detta trots att rätten till boende är grundlagsfäst och att boende ska ses som en social rättighet. Det är här det offentliga stödet ska riktas till den enskilde. Detta ska inte kommunerna komma ifrån genom att bara avvakta fastighetsägarens eller hyresvärdens goodwill.

Vi kristdemokrater kräver att samrådsförfarande obligatoriskt ska erbjudas hyresgästen. Det kan regleras i hyreslagen på det viset att hyresvärdens medverkan i ett samråd görs till en förutsättning för att en vräkning ska få beslutas. Endast i de fall en hyresgäst inte deltar i samrådet eller förklarar att han eller hon inte önskar att samråd ska ske får hyresgästen vräkas. Genom en sådan åtgärd kan kommunen tillfälligt gå in och garantera den ekonomiska delen. En prøvotid kan ges för bättring om personen uppträtt störande osv. I vårt hårdnande samhälle har personer som vräcks, som har anmärkningar eller som har hamnat hos kronofogdemyndigheten mycket små möjligheter att få bostad. Därför måste enskilda människor tidigt få skydd.

Jag yrkar bifall till reservation 3 under punkt 3. Om Anders Ygeman ställer upp på Hemlöshetskommitténs förslag bör han läsa vår motion en gång till. För tids vinnande väljer jag att yrka bifall till enbart reservation 3 under punkt 3, men givetvis står vi kristdemokrater bakom alla våra motioner.

Herr talman! Slutligen: Vad gäller svarthandel har bostadsutskottet lämnat förslag till Riksdagens revisorer om ett granskningsärende avseende svarta lägenhetsaffärer. Revisorerna ska granska i vilken utsträckning dagens lagstiftning liksom myndigheternas insatser bidrar till att motverka handeln med hyreslägenheter. Vi kristdemokrater vill först avvakta revisorernas svar på uppdraget och har därför inte reserverat oss i denna fråga.

Prot. 2001/02:112
24 maj

*Hyresrätt, bostadsrätt
och ägarlägenheter
m.m.*

En fråga som vi däremot önskar att regeringen tar tag i är reglerna för andrahandsuthyrning. Statsrådet Lars-Erik Lövdén har i denna talarstol svarat att han inte avser göra några förändringar här. Det kan dock inte vara rimligt att andra-, tredje- eller fjärdehandshyresgäster har att betala 60 % högre hyra. De hyresgäster som har förstahandskontrakt i Stockholms innerstad gjorde under förra året sannolikt en vinst på andrahandsuthyrningarna med 500 miljoner kronor.

Vi anser att regeringen ska göra en översyn för att se över reglerna för andrahandsuthyrning. Besittningsskyddet bör förtydligas. Samtidigt bör seriös andrahandsuthyrning underlättas för att man ska få rörlighet på marknaden.

En annan fråga som jag gärna skulle ha talat mig varm för – om tiden tillåtit det – är möjlighet till självförvaltning. Det behövs rejäla möjligheter till hyressänkningar utan att de beskattas för att man ska få i gång en mera omfattande självförvaltning, vilket skulle öka trivseln och gemenskapen i bostadsområden.

Herr talman! Den bästa morsdagshyllningen på söndag är en bra och ändamålsenlig bostad till rimliga kostnader, en bostad där jag själv valt att bo.

Anf. 4 RIGMOR STENMARK (c):

Herr talman! Tack, Knut Billing. Jag tycker inte att du ska vara så besviken över att du kanske inte har lyckats. Du har sått goda korn, och du har sått guldorn även i ditt uppträdande som ordförande i bostadsutskottet, vilket jag tackar för. Det har ändå tagits små steg framåt för ägarlägenheter. Jag är säker på att du kommer att följa debatten, och vi får väl ta på oss att gå vidare. Det blev kooperativa hyreslägenheter så småningom, så det gäller att inte ge sig.

I det här betänkandet tas två av boendeformerna hyresrätt, bostadsrätt och ägarlägenheter upp, men det saknas alltså en, nämligen ägarlägenheter.

Vi från Centerpartiet anser att det är nödvändigt att det finns olika boendeformer att välja på. Vi har skilda krav på vårt boende och även olika viljor när det gäller hur vi önskar lösa bostadsfrågan i olika skeden av livet. Somliga föredrar att äga sin villa eller lägenhet medan andra vill hyra sin bostad.

Som ett led i en hållbar boendepolitik för att möta människors behov och skilda förutsättningar anser Centerpartiet att vi måste respektera och sätta den enskilda människan i centrum när vi fattar beslut som påverkar var och en.

I början av det här året träffades en överenskommelse om utveckling av hyresboendet mellan organisationerna på bostadsmarknaden, Hyresgästernas riksförbund, Sveriges fastighetsägarförbund och SABO. De tre organisationerna är överens om att föra en diskussion om hur hyresrätten kan utvecklas för att man ska få en väl fungerande marknad av hyresbostäder. Detta ser vi från Centerpartiet mycket välvilligt på eftersom det tyvärr finns politiska låsningar kring frågan vilka regler som ska gälla för hyresbostäder.

Det finns även klara signaler från byggentreprenörer om att det regelverk som vi har i dag sätter stopp för nybyggnation av hyreshus, trots att det råder brist på hyreslägenheter på många håll i landet.

Bruksvärdessystemet som i dag reglerar hyrorna måste förändras. Inriktningen på reformeringen bör vara att göra bruksvärdessystemet mer flexibelt och att det ska fungera som det var tänkt när det infördes – ett system byggt på avtalsfrihet med ett starkt besittningsskydd.

Centerpartiet anser att allmännyttans hyresledande roll bör förändras och att de privata fastighetsföretagen och deras organisation tillsammans måste ta sitt ansvar och vara med som en fullvärdig förhandlingspart i det kollektiva förhandlingssystemet. Ansvaret bör föras över till lokala hyreskommittéer med företrädare från såväl hyresgästföreningarna som fastighetsföretagen och de kommunala bostadsföretagen. Tillsammans med ett starkt besittningsskydd för hyresgästen – det är hyresgästen som måste stå i centrum – handlar det om att reformera bruksvärdessystemet, inte om att införa marknadshyror. Riksdagen bör även besluta om att undanta nyproducerade lägenheter från bruksvärdessystemet.

Därför anser vi i Centerpartiet att vi – de politiska partierna – tillsammans med de nämnda företrädarna måste anstränga oss för att lösa upp knutarna inom regelverket och se till att det skapas förutsättningar för hyresbostäder som är en viktig boendeform för dem som inte vill eller inte har ekonomiska tillgångar för att äga sin bostad. Vi behöver nya bostäder till rimliga kostnader.

Dessa signaler har vi sänt ut till regeringen och till Socialdemokraterna under hela denna mandatperiod, men varför har ni inte fattat den utsträckta handen? Anser inte Socialdemokraterna att hyresrätten som en av upplåtelseformerna måste finnas kvar i Sverige?

Herr talman! Jag nödgas därför att än en gång konstatera att det finns fler reservationer i detta betänkande. Det hade varit mycket bättre om det hade visat på ett handlingskraftigt bostadsutskott som gemensamt slagit fast förutsättningarna för hyresbostäderna.

Det bästa för alla är att det finns fler boendeformer i dagens Sverige. Bl.a. därför har vi även i detta betänkande med kravet på införande av ägarlägenheter. Ägarlägenheter innebär att människor ges möjligheten att själva äga en lägenhet på samma sätt som en villaägare äger sitt hus.

Med dagens regler kan man i Sverige äga bostäder som sitter ihop på längden men inte på höjden. Varför? Man kan alltså äga ett radhus, men inte en lägenhet som sitter ihop med andra lägenheter på höjden. Ägarlägenheter är dessutom en upplåtelseform som finns ute i Europa, men inte i Sverige. Vi som är moderna européer, varför har vi inte fastnat för det här? Kanske kan Socialdemokraterna redovisa sin syn på detta än en gång.

Dagens fastighetsbildningsbegrepp måste alltså ändras så att denna boendeform införs även här. Möjligheter till en tredimensionell fastighetsbildning är särskilt betydelsefulla när det är ont om mark att bygga bostäder på. Men man skulle också kunna utnyttja befintliga affärs- och kontorslokaler. Det är därför angeläget att regeringen snarast presenterar ett lagförslag i enlighet med vad riksdagen tidigare har beslutat om och som också många tidigare talare har tagit upp.

Herr talman! I reservation nr 8 tar vi från Centerpartiet upp svarshandelsproblematiken som dessvärre ökar i omfattning i storstadsregionerna. Den svarta marknaden för hyreskontrakt omsätter i dag minst 1 miljard kronor per år enbart i Stockholms innerstad, enligt Stockholms fastighetsägarförenings beräkning. För hela landet är 2 miljarder kronor en rimlig uppskattning. Årligen köper ca 3 000 människor hyreskontrakt svart i Stockholm.

Ungefär hälften av alla byten med hyreskontrakt sker olagligt. Eftersom både köpare och säljare tjänar på affärerna är benägenheten att anmäla brottet mycket liten – detta trots att det är brottsligt att ta emot pengar för ett hyreskontrakt. Straffet är kännbart, böter eller fängelse. Om brottet betecknas som grovt kan det ge ett fängelsestraff på upp till två år.

I den tidningsartikel som jag har i min hand kan man läsa om en kvinna som betalade 220 000 kr svart för att komma åt ett hyreskontrakt. Hon har via domstol fått tillbaka hela summan av motparten, men hon fick gå via domstol.

Vi som bostadspolitiker kan inte blunda för svarshandeln. Jag är glad att kunna säga att det gör vi inte heller. Bostadsutskottet har varit väldigt positivt till begäran i Centerpartiets förslag om att uppdra till revisorerna att se över den här situationen. Än så länge är det bara en begäran från utskottet, men det tål att upprepa även i kammaren och att göra alla medvetna om att vi har givit revisorerna det här uppdraget. Jag hoppas innerligt att de kommer att säga ja till den uppgiften. Men jag nöjer mig inte med det. Jag vill redan nu påtala det nödvändiga i att det tillsätts en särskild utredare som omgående får till uppgift att ta tag i frågan om svart-handel och ockerpriser samt komma med lagändringsförslag som stävjar denna marknad.

Till sist vill jag bara uppmärksamma vad vi tar upp i reservation 9 angående hyresgästernas möjligheter till självförvaltning. När människor tillåts att ta ett större ansvar – det gäller inom alla områden – frigörs positiva krafter och man tar verkligen ansvar. När någon hela tiden ska bestämma över en är det lätt att man blir passiv, förlitar sig eller ställer krav på att det är någon annan som ska ordna allt. Självförvaltning väcker intresse för såväl bostad som omgivning. Människor måste helt enkelt närma sig varandra och ta ett gemensamt ansvar. Det är därför synnerligen angeläget att regeringen stimulerar till det. Det är ett sätt att bryta den segregation som vi upplever inom många bostadsområden. Det finns goda exempel att följa där man börjat att träffas för att så att säga se om sitt hus.

Det handlar om samråd, herr talman. Om samråd handlar även reservation 3, där vi förespråkar ett bättre samrådsförfarande mellan alla inblandade parter vid hot om vräkning. Det får inte gå till så i Sverige att man kan ställa t.ex. ensamstående föräldrar med barn på bar backe utan att de har någonstans att ta vägen. En sådan behandling av människor är inte anständig av ett sant demokratiskt land Sverige.

Herr talman! Jag står naturligtvis bakom alla reservationer där jag finns med, men avstår från att yrka bifall till alla reservationer för tids vinning i kammararbetet. Jag upprepar, om det inte har uppfattats, att jag yrkar bifall till reservation 8 och reservation 9.

Herr talman! Jag tror att det är första gången den här mandatperioden som jag deltar i en debatt med bostadsutskottet.

Jag vill börja med att för min egen del men framför allt för min kollega Yvonne Ångströms del tacka Knut Billing för gott samarbete under de här åren i riksdagen och, för Yvannes del, utskottet. Jag vet att hon har uppskattat Knut mycket under de här fyra åren. Yvonne har inte tillfälle att vara här i dag. Därför gör jag ett inlägg här för att föra fram några synpunkter och idéer för Folkpartiet liberalernas räkning.

Vi i Folkpartiet tycker att bostadsmarknaden och bostadspolitiken är en oerhört central del i ett gott samhälle. En bostad är inte som andra varor. Man kan inte välja bort att ha den helt och hållet. Man kan inte byta bostad särskilt ofta. Man kan inte ha en halv bostad, utan man måste ha en hel.

Å andra sidan skiljer sig inte bostaden helt och hållet från andra varor, därför att vi vill ha lite olika bostäder, vi vill satsa och betala olika mycket – vi vill ha det på olika sätt.

Det är det första synsättet, att bostaden inte är som andra varor, som har varit alltför dominerande i utformningen av bostadspolitiken under decennier. Och det är det, tror vi, som har skapat mycket av haveriet på bostadsmarknaden, för det är de många reglerna och den myckna kontrollen som skapar bostadskö, som skapar bostadsnöd, som skapar svarthandel, som skapar de här problemen som skapar stilleståndet. Då är det inte så att det är mer av samma som kan lösa upp situationen. Det är inte fler regleringar, mer regelverk och mer hinder som löser de problem som hindren och reglerna har skapat.

Jag är övertygad om att ännu fler regleringar och ännu fler detaljstyrningar bara kommer att gynna dem som redan gynnas på befintlig bostadsmarknad. Det kommer att vara de som redan har som ännu mer än i dag kommer att tjäna på fler regleringar. Det är de som redan har som tjänar på svarthandeln, på andrahandsuthyrningen och på att de kan skaffa sig ett byteskapital som andra inte kan. Därför menar jag att en social bostadspolitik måste innebära att man försöker lösa upp den här situationen, inte att man försöker knyta till den ännu hårdare.

Vi vill bo på olika sätt, herr talman. Hyresrätten borde ju vara det som man i reklamen ibland kallar för frihet i en liten ask. Men så är det inte för väldigt många människor. För väldigt många människor blir hyresrätten raka motsatsen. Den blir det som man får ta om man inte har möjlighet att välja någonting annat. Då blir hyresbostaden inte frihet, utan den blir det som blir över – man måste ta första bästa.

Den som ingenting har, den som inte har någon position, måste ta första bästa som man blir erbjuden. Den som inte har något kapital, den som inte har någon säkerhet, den som inte har goda kontakter kan inte stå i bostadskö väldigt länge och under tiden bo någon annanstans medan man kör sig fram till något fint och bra, utan man måste ta första bästa erbjudande.

Då tycker jag, som snart har 42 års erfarenhet av att vara förortsbo i den här regionen, att det är en ren provokation att många värnar om att de som redan har och de som har möjlighet att köa länge dessutom ska komma billigare undan. Varför ska de som inte har någon möjlighet att välja, de som måste ta första bästa, dessutom betala mer? Varför ska folk

långt ute i förorten betala mer därför att de inte kan vänta någonstans på att komma fram i en evighetslång bostadskö till Stockholms innerstad? Det är inte välvilja. Det är missriktad välvilja, och det handlar om att skydda dem som redan är privilegierade. Det tycker jag inte att vi politiker borde ägna oss åt.

Egentligen består hela den rådande bostadsdiskussionen av ett prakt-exempel på detta att man skyddar insiders som skyddar sin befintliga position på bekostnad av outsiders, de som inte har någon position. De redan privilegierade, de redan besuttna, skyddas mot intrång från dem som kommer utifrån. Det här måste vi lösa upp.

Bygg mer! Självklart måste det byggas mer i de regioner där det råder bostadsbrist, och det är inte bara Stockholm, även om det här är kanske mest iögonenfallande. Men vi kan aldrig helt och hållet bygga bort den här situationen. Vi måste också se till att få en större rörlighet på bostadsmarknaden, att det bestånd som redan finns, som ju alltid kommer att vara det stora, används bättre. Folk ska tycka att det är en bra idé att flytta när man egentligen vill bo mindre, och när man vill ha större bostad, när man får barn och så, ska man ha möjlighet att flytta.

Därför tycker jag att vi borde titta noga på och försöka genomföra alla förändringar och regelverk som vi kan komma på som underlättar för folk att byta bostad. Framför allt ska vi inte ha någonting mer av nya regler som gör att folks flyttbenägenhet motverkas. Det handlar om sådana saker som ökad reavinstskatt på bostäder. Det är klart att det minskar rörligheten. Vilka drabbas av det? Jo, de som inte har kommit in. Vilka drabbas av en ökad flyttskatt på småhus? Jo, de barnfamiljer som skulle vilja flytta från en trerumslägenhet till ett radhus.

Herr talman! Vi har här hört siffror på hur mycket svarthandeln omsätter och om hur den kan fungera. Ingenting av detta kommer vi att lösa upp genom ännu fler regler, för folk kommer alltid att vara lite smartare och gå lite längre utanför regelverken.

Som boende i den här regionen där svarthandel och andrahandskontrakt omsätter många, många hundra miljoner, för att inte säga miljarder, tycker jag att det är lite provocerande att man säger att de som köper ett svartkontrakt på Östermalm eller Södermalm för hundratusentals kronor gör det därför att de är i en nödsituation, därför att de är i en väldigt utsatt situation.

Så är det ju inte. Det är ju för att de vill bo i innerstaden och har betalningsvilja och betalningskapacitet. De kan betala och de vill betala. Den som kan betala hundratusentals kronor för en tvåa på Söder kan naturligtvis också köpa en tvåa i Norsborg ärligt och öppet i en bostadsrättsförening. Det är inte så att de som köper svartkontrakt gör det för att de är i en nödsituation. De gör det för att de vill. Jag tycker inte att det är någonting man ska värna om. Jag tycker att det är något som man ska försöka lösa.

Herr talman! Bruksvärdessystemet, vilket i och för sig är ett lite konstigt ord, kom ju till och ska finnas kvar just för att besittningsskyddet är något som måste finnas på en socialt anständig bostadsmarknad. Den som har en bostad ska inte kunna ryckas ifrån den. Besittningsskyddet måste finnas kvar, och därför kan man inte ha en ren marknadsmekanism såsom man har på kommersiella lokaler.

Men man måste ändå ha med ett större inslag av hur folk faktiskt värderar olika bostäder. Där brukar vi prata om den s.k. lägesfaktorn, men även andra faktorer. När MKB, Malmö kommunala bostadsföretag, socialdemokratiskt styrt, införde marknadshyror fast med besittningsskydd blev det ju stor upprördhet – inte för att man gjorde det utan för att man kallade det vid dess rätta namn. Jag tycker att det är en bra metod, och jag tycker att man borde gå vidare långt med det. Jag tycker som sagt var att det är provocerande att de som bor långt ute i förorten också ska behöva betala mer för det.

När det gäller hyresrätten, hyreslägenheterna, tycker jag att det är viktigt att ge kraft så att det går att få fram fler nya sådana. Jag tror att det finns många människor som verkligen vill bo i hyresrätt. Då måste man se till att få ett sådant system där också hyresrätten kan fortsätta att byggas och komma till stånd.

Där jag bor, i Botkyrka, lovade ju regeringen t.o.m. i en regeringsförklaring för flera år sedan att det skulle byggas bostäder. Jag som bor där vet att det över huvud taget inte har kommit så mycket som ett första spadtag. Det finns inte några lägenheter i sikte där. Vad beror det på? En mycket viktig orsak är att det inte går att hitta någon byggherre som vill bygga hyreslägenheter, för det finns ingen ekonomi i det. Det är en vanvettsaffär som läget är nu, och då måste man t.ex. införa en friare hyresrätt i nyproduktionen så att det kan komma till stånd nya lägenheter.

Jag vet inte hur tiden går, för det finns ingen klocka som fungerar här, men jag pratar på lite till.

Jag tycker inte att den viktiga uppgiften på bostadsmarknaden för kommunen är att äga stora bestånd. Det viktiga är att kommunen ser till att skyddsnäten fungerar och att de människor som allra bäst behöver kommunens hjälp och stöd för att få ett fungerande boende verkligen ska få det. Där finns det många olika saker man kan göra.

En sak som jag särskilt vill lyfta fram är förslaget om att ha ett samrådsförfarande vid vräkningar. En människa är inte vad hon varit. Hon är vad hon kan bli. Åker man ut från sin lägenhet, blir man vräkt, är man nästan ohjälpligt på ett väldigt brant utförslut. Jag tror att en sådan här modell verkligen skulle kunna bidra till att människor kan få en chans att ta sig ur en svår situation. Det räcker inte med det, men med ett sådant här samrådsförfarande kan man hitta individuella modeller för människor som är på väg in i en skuldfälla eller har andra sociala problem.

Det här kanske inte är det enda förslaget, eller ens det bästa förslaget, men jag tycker absolut att vi måste försöka hitta modeller som gör att bostaden inte rycks undan som grund för ett gott liv.

Till sist, herr talman, vill jag säga att jag aldrig har hört en vänsterpartist eller socialdemokrat som egentligen invänder mot att radhus kan finnas med såväl ägarmodell, egnahem, som bostadsrätt eller t.o.m. hyresrätt. Men när det gäller lägenheter är det tydligen en enorm provokation, själva tanken att man ska kunna äga lägenheten. Man får ha den som bostadsrätt och man får hyra den, men man får inte äga den. Jag förstår inte riktigt skillnaden om husen är på höjden eller tvären.

Låt oss nu se till att det här förslaget, eller beslutet som riksdagen har fattat, om att införa ägarlägenheter kan genomföras snabbt. Det bästa sättet är kanske att man byter regering, vad vet jag. Det finns många goda skäl att byta regering, och ett sådant tror jag är att just låta oss alla få

möjlighet att gå mot en bättre fungerande bostadsmarknad, bort från bostadsnöd, svarthandel och skydd för de redan privilegierade.

Herr talman! Jag står givetvis bakom alla de reservationer som min kollega Yvonne Ångström har undertecknat i utskottet, men jag yrkar bara bifall till reservation 1.

Anf. 6 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag hade egentligen inte tänkt ta några repliker i dag, men jag måste rätta Karin Pilsäter. Det är inte MKB som har infört någonting över huvud taget. Det är Hyresgästföreningen och MKB som tillsammans, enligt bruksvärdesprincipens och bruksvärdesreglernas sätt att fungera, har förhandlat sig fram till en hyressättning.

Det här bevisar egentligen bara att antingen är borgerligheten ganska okunnig om bruksvärdesprincipen eller så svartmålar man den med automatik. För det som har skett i Malmö har gått att göra med bruksvärdesreglerna. Man har inte ändrat i regelverket ett dugg. Det har varit fullt möjligt att göra detta inom befintligt system. Sedan kan jag däremot tycka att lägesfaktorn har fått för stort genomslag i Malmö, men det är en annan sak.

Jag kan konstatera att det som folk värderar högst när det gäller en bostad inte är läget, utan det är trygghet i boendet. Det är det som folk sätter högst. Läget kommer ganska långt ned på listan.

Sedan vill jag bara lite kort säga något om kommunens ansvar. Vi har några motioner här som förstärker det kommunala ansvaret, som ni avslår. I er tankevärld ska man ju i stort sett avskaffa allmännyttan. Kommunerna ska inte äga de här bostäderna. Enligt ert sätt att se är det ingen kommunal uppgift.

Samtidigt säger ni att vi ska skydda de svagaste. Ändå väljer ni att rösta bort våra förslag om att förstärka just för de svagaste grupperna med bostadsförmedling och med bostadsanvisningslag. Jag skulle vilja se de kommuner som står utan kommunala bostadsbolag, utan en bostadsanvisningslag och utan en bostadsförmedling. Jag skulle vilja se hur de ska kunna lösa dessa problemen.

Sedan är det väl bra att ni ställer upp på våra tankar kring samrådsförfarande vid vräkningar, men i övrigt är ni väldigt tomhänta. Det är mest floskler, om jag ska vara riktigt ärlig.

Anf. 7 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Självklart vet jag att det är MKB och Hyresgästföreningen som har förhandlat fram det här, men när MKB satte in annonser om det blev det ett ramaskri. Man fick inte kalla det för det som man hade gjort. På normalsvenska tror jag att detta *är* marknadshyror, men genom att marknadshyror för kommersiella lokaler i praktiken innebär att man inte har något besittningsskydd har vi på politikerspråk valt att kalla det för något annat. Men ute i den verkliga, praktiska vardagen är det ju detta det handlar om.

Jag vet att man har kunnat genomföra det här i Malmö, men Malmö ser ut på ett annat sätt än väldigt många andra kommuner, för där har man både förort och innerstad i samma kommun och i samma bostadsbolag. Då är det lättare att hitta en sådan här möjlighet. Det är inte lika lätt

att införa motsvarigheten inom befintligt system i sådana kommunala bolag som inte har samma blandning.

När Sten Lundström säger att inte läget kommer högt upp på listan gäller det möjligen också i en stad som Malmö för huvuddelen, för där är det någorlunda likvärdiga stadsdelar. Så ser det inte ut på många andra håll. Jag tror att vi måste kunna ha system som gäller för riket och som är funktionella oavsett hur kommunerna ser ut. Jag tycker inte att man ska behöva ha gigantiska bostadsföretag som sträcker sig över mycket stora områden för att kunna ha det här fungerande.

Apropå den andra frågan skulle jag vilja säga att vi har ju haft bostadsförmedlingar i decennier, och vi har haft en bostadsanvisningslag. Det var inte så att det funkade då. Det var inte så att man fick en bostad då. När jag skulle ut på bostadsmarknaden fanns det bostadsförmedlingar. Man fick inte ens lov att ställa sig i den kön när man var ensamstående under 25.

Det är ett rent hån mot folk att tro att det är en bostadsförmedling som gör att man kan få tag i en lägenhet. Det är att det finns lägenheter att få tag på och att det är lite snurr på marknaden som gör det. Det är så man kan komma in och få en bostad, inte genom att organisera köerna på olika sätt.

Det är alltid den här vänstermodellen: organisera köerna. Vi vill inte ha köer. Det gäller i vården och det gäller på bostadsmarknaden.

Anf. 8 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag skulle ändå vilja ställa en fråga till Karin Pilsäter, som säger att bruksvärdessystemet är förlegat och borde förändras på en rad punkter. Det är alltså bruksvärdessystemet som faktiskt har möjliggjort det avtal man har i Malmö när det gäller hyressättning. Man har använt sig av bruksvärdessystemet, ingenting annat.

Sedan vill jag säga att Malmös kommunala bostadsbolag är ett ganska litet bostadsbolag i förhållande till både Göteborg och Stockholm. Vi har framför allt väldigt mycket bostadsrätter i Malmö.

Naturligtvis kan man säga att det fanns en massa dåliga regler när Karin Pilsäter ville ställa sig i bostadskön, men om reglerna slår fel går det att ändra på dem.

Jag har nu suttit i Hemlöshetskommittén under ett antal år. Jag kan konstatera att vi har uteliggare och hemlösa även i kommuner där det finns tomma bostäder. Det spelar ingen roll. Jag delar uppfattningen att vi framför allt ska se till att bygga bort bostadsbristen. Det är egentligen den enda möjlighet vi har. Men även när vi har byggt bort bostadsbristen finns det vissa grupper som inte får lov att få kontrakt i alla fall. Hur ska man kunna ge dem möjligheter om man inte ger kommunerna instrument att faktiskt komma åt de här bostäderna?

Anf. 9 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Det är väl inget okänt faktum att det finns hemlösa och uteliggare i kommuner med både bostadsförmedling och kommunala bostadsbolag. Det är ju liksom det som är min poäng. Det är inte den här typen av regler som garanterar att systemet verkligen funkar. Det är precis tvärtom. De kommunala bostadsföretagen vräker folk, de kommunala bostadsföretagen ger inte kontrakt åt människor. Det är inte det som är

lösningen. Bostadsanvisningslagen utmönstrades just därför att den inte funkade.

Bostadsförmedling innebär inte att man kommer fram i kön. Det innebär bara att man kan organisera fler köer. Hur det var när jag ville komma ut på bostadsmarknaden är ointressant, men det har varit så här i flera decennier. Det var bättre ett tag på 1980-talet då miljonprogrammet var färdigbyggt och det blev sämre konjunkturer, och det var bättre på 1990-talet när man började fylla upp lägenheter. Men det är konjunkturförloppet snarare än några reella förändringar i regelverken som har lett till trycket på bostadsmarknaden.

Man ska inte inbilla sig att det är nya sätt att organisera köer eller fler lagar som behövs. Om inte de kommunala bostadsföretagen i socialdemokratiskt och vänsterpartistiskt styrda kommuner släpper in hemlösa i sina egna lägenheter är det väl inte fler bostadsanvisningslagar som är problematiken?

Anf. 10 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Herr talman! Ibland är jag glad för att jag inte så noga skriver ned och förbereder precis vad jag ska säga. Den här debatten har varit väldigt intressant, tycker jag, och då är det intressantare för mig att kommentera det som har sagts och följa upp lite av det.

Jag vill börja med att instämma i vad övriga redan har sagt, nämligen ett tack till Knut Billing, som är vår ordförande. Det har för mig som alldeles ny i riksdagen varit intressant med en erfaren ordförande, och jag antar att Knut kommer att följa våra debatter intensivt i fortsättningen ändå och vara lite sugen på att lägga sig i. Eller också kopplar han av från detta totalt, och det får vi väl nästan hoppas att han kan göra.

Först och främst vill jag yrka bifall till reservation 22. Jag stöder även reservation 15, och eftersom Rigmor Stenmark yrkade bifall till reservation 9 kommer jag att stödja även den, för jag tycker att den är viktig.

I morgon ska jag gästa Hyresgästföreningens stämma i Linköping. Det är ju i mina hemtrakter, så jag tyckte att det var skojigt att kunna få vara med där ett tag under dagen. Vi har väldigt ingående diskuterat hyresgästernas ställning på marknaden med Hyresgästföreningen.

Den inriktning som jag har i bostadspolitiken är helt enkelt fokuserad på de utsatta grupperna. Det är ju rätt självklart eftersom jag är socialarbetare. Jag noterade att Sten Lundström klumpade ihop övriga partier och menade att de alla tyckte att äganderätten var det viktigaste och att det bara var Vänsterpartiet som hade en avvikande åsikt i frågan. Så är det naturligtvis inte. För oss i Miljöpartiet är det precis så, och det är därför som vi också stöder ett par vänstermotioner här.

Det finns en reservation 15 som handlar om rätten att hyra. Jag påpekar att jag stöder den, men jag avstår från att yrka bifall. Det gäller att motverka diskriminering, och vi vill att Boverket ska få ett sådant uppdrag. Jag instämmer helt och hållet i det som Sten Lundström tidigare har beskrivit.

Vi avlyssnade ett intressant replikskifte med anledning av reservation 22 om bostadsanvisning. Precis så som Karin Pilsäter påpekade användes inte bostadsanvisningslagen i någon större utsträckning, men i och med att den fanns hade den ändå en viss effekt. I den mån man inte kan komma överens om en frivillig anvisning eller om att man lämnar ifrån

sig vissa lägenheter för allmän fördelning bör den återinföras. Man ska se det som en komplettering av bostadsförsörjningslagen. Bara det faktum att den fanns hade precis den effekten.

Jag vill fortsätta lite på det som Karin Pilsäter sade. Det var intressant att hon sade att bostaden inte är någon vara. Sedan kom jag att tänka på hur man hade gjort i den kommun där jag arbetar. Karin Pilsäter sade att man inte kan ha en halv bostad. Då erinrade jag mig att i Tranås, där jag har haft tillfälle att följa bostadsmarknaden eftersom jag skulle hjälpa ungdomar att få bostäder, hade man lite för stora bostäder och ett utbud av bostäder som inte passade. Då stängde man helt enkelt av ett rum. Då hade man möjlighet att hyra en del av bostaden. Man fick t.ex. ett rum och kök och badrum, men det rum som man inte hade råd med kunde stängas av. Det här kanske kunde vara något för de kommuner som står med tomma lägenheter. Det är säkert flera som har gjort på det här viset. Då slipper man rivningar osv., som är en väldigt dålig användning av bostäder. Man ska bygga om bostäder och se till att de används i stället. Detta är ett sätt.

Jag blev väldigt förvånad över några saker i Karin Pilsäters anförande. Det var tur att hon ändrade sig på slutet och sade att hon insåg att det faktiskt finns de som vill bo i hyresrätter. Det lät lite annorlunda i början av anförandet. Då utpekades hyresrätten som den boendeform som man tar om man inte kan få någonting annat. Så är det inte, Karin Pilsäter! Jag skulle vilja föra med mig detta till Hyresgästföreningens stämma i morgon och höra vad de säger om en sådan inställning till hyresrätten.

Samma tankegång fanns lite grann i det kristdemokratiska anförandet om fattiga och rika och om att det var så viktigt att alla skulle ha möjligheter att bo sida vid sida, så att fattiga och rika kunde integreras. Men Kristdemokraternas lösning på integrationen är lite egendomlig, tycker jag. Först ska hela fastigheten ombildas och sedan ska man spara en och annan lägenhet för de fattiga. Är det det som är integration?

Vi har tidigare talat om att värna hyresrätten, och då handlar det om att värna allmännyttans bostäder. Där kan alla bo sida vid sida. Om man ombildar hela bostadsbeståndet så att allmännyttans bostäder blir så fåtåliga så att de måste reserveras för de fattiga får man segregation.

Vidare vill jag säga till Karin Pilsäter att riksdagen faktiskt inte har beslutat att införa ägarlägenheter ännu. Det är alltså inte ett beslut som inte är verkställt, utan det är ett förslag som är ute på remiss till den 30 september.

Jag vill också uppehålla mig lite vid reservationen om självförvaltning, som Rigmor Stenmark tog upp. Jag kommer att stödja den i en eventuell votering, om vi begär det i nästa vecka, för jag tycker att detta är så pass viktigt.

Det finns lyckade exempel på självförvaltning. Jag ser det som att det går att göra mer individualiserat, och jag vill rikta in mig på inkomstskattelagen. 8 kap. 31 § inkomstskattelagen reglerar detta. Det handlar om den reducerade hyra som kan fås vid arbetsinsatser av självförvaltningskaraktär. Det här bör individualiseras – det är för litet och för krångligt.

Prot. 2001/02:112
24 maj

*Hyresrätt, bostadsrätt
och ägarlägenheter
m.m.*

Jag har försökt att sätta mig in i detta. Det är inte lätt, och jag förstår inte hur man har burit sig åt på vissa områden. Det har lyckats. Det ska fungera för den som blir arbetslös, har lägre inkomst men har hur mycket tid som helst. Då kan man hjälpa till ett tag och få ett meningsfullt liv under arbetslösheten. Därefter ska man kunna återinträda på arbetsmarknaden. Efter återinträdet finns inte tiden mer. Då ska det vara möjligt att göra en ändring. Det ska vara fråga om något rejält för att uppnå syftet, t.ex. ett halvt basbelopp. När jag har hört med skattemyndigheter har det rört sig om ett par tusen kronor om året. Det är alldeles för dåligt. Det här behöver ändras.

Allt det jag har pratat om riktar sig mot utsatta grupper och deras möjligheter på marknaden. Jag vill betona att det finns många människor som väljer under hela eller delar av sitt liv att bo i hyresrätt, framför allt gäller det ungdomar som inte har 1 miljon kronor att köpa en lägenhet för vid studier i t.ex. Uppsala eller på något annat ställe med alldeles för få studentbostäder. Det är en kategori som flyttar ofta. Det är alldeles tillräckligt att ha tre månaders uppsägningstid att ta hänsyn till än att behöva köpa och sälja och hela det förfarandet. Det här är oerhört viktiga frågor vi pratar om.

Anf. 11 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Jag ska absolut inte anklaga Helena Hillar Rosenqvist för att medvetet ha misstolkat mig. Jag kanske pratade lite tyst. Jag inledde mycket noga med att betona att hyresrätten ska innebära friheten, dvs. den frihet Helena Hillar Rosenqvist pratade om. Det kan vara att flytta ofta, snabbt och inte ha något ansvar. Man tycker av olika skäl att det är ett bra sätt att bo. Man vill inte betala mycket eller ta lån. Man vill bo så.

Därför är det viktigt att hyresrätten finns och att majoritetens politik inte fortsätter så att det inte byggs hyresrätter. Jag har varit mycket tydlig i mitt inlägg.

Men jag sade att det för många har blivit raka motsatsen. Det är inte för att de vill ha friheten i sitt boende utan för att de inte har några möjligheter. De står längst ned på stegen. Det är det stora problemet. Människor som skulle vilja något annat kan det inte, och de som inte kan välja blir de som med nuvarande användning av bruksvärdessystemet får betala mer än vad andra betalar. Det är det som upprör mig.

Anf. 12 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Det är jättebra, Karin Pilsäter. Då kanske vi också kan enas om att bevara de hyresrätter som finns. Det är ganska egendomligt att man i det ena sammanhanget tycker att det är helt okej att sälja ut och ombilda alla hyresrätter för att sedan tycka att det ska byggas mer. Vi får höra att bostadsföretagen inte tycker sig ha möjligheter att bygga hyresrätter. Det är då ännu mer viktigt att värna om dem som finns och inte sälja ut dem. Vad jag har förstått tycker även de privata fastighetsägarna att alarmerande många fastigheter ombildas till bostadsrätter.

Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Det här är inte en tvåminutersdiskussion. Det finns orsaker – som beror på historiska faktorer – till att människor som bor i

förorter där det bara finns hyreslägenheter också ska ha möjlighet att bo i bostadsrätt. Det finns orsaker till att människor som bor i hyresrätt i innerstaden vill ombilda dem därför att det går att tjäna pengar. Även där kan det bero på att de faktiskt vill bo i bostadsrätt.

Genom att bostadsmarknaden har havererat kan man tjäna mycket pengar på att ombilda i innerstaden. Det finns en sådan drivkraft. Man kan inte få kostnadstäckning genom att bygga hyresrätter; alltså bygger man bostadsrätter. Allt det här är ett utflöde av att bostadspolitiken har havererat. Vi måste se på det med klara ögon.

De misstag som begicks under 60- och 70-talen då miljonprogrammet byggdes – vilket i grunden var bra, men misstag gjordes – kan vi inte nu göra ogjorda, men vi kan försöka förändra så gott det går. Vi kan lära oss av misstagen. Det är viktigt. Vi ska inte blunda för att grogrunden till att människor kan betala hundratusentals kronor för svarta kontrakt och att människor gärna vill ombilda till bostadsrätt i attraktiva lägen – miljonklipp görs i attraktiva lägen – kommer inte att försvinna med mindre än att vi lägger om bostadspolitiken.

Anf. 14 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Vi ska inte lägga om den i mer marknadsliberal riktning så att vi förstärker den effekten. Det vi kan lära oss av utvecklingen är just att man inte ska ha marknadshyror och att marknadskrafterna inte ska få verka fullt ut på en sådan viktig del av vår infrastruktur i det här landet och den sociala betydelse bostaden har. Det är precis som Karin Pilsäter påpekade i början av sitt anförande, nämligen att bostaden inte är en vara.

Anf. 15 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Det var bra att Helena Hillar tog upp attityderna till hyresbostäder. Jag upplevde ungefär samma sak i Karin Pilsäters anförande, dvs. att vi får läsa noggrannare. Det är också bra att Karin Pilsäter tog tillbaka detta. Vi får väl förlåta henne om hon gjorde en blunder eftersom hon inte är med i alla våra debatter.

Det är viktigt vilka signaler vi bostadspolitiker skickar ut från kamraren. Hyresrätten är en bra upplåtelseform. Den är ett bra komplement, särskilt i den tid vi nu lever i där människor flyttar ofta och har olika krav. Då är det bra att hyresrätten finns.

Men detta ställer krav på dem som bygger att det ska vara snyggt och prydligt och att självförvaltningen ska vara med i bilden. Det är bra att Miljöpartiet också har insett det.

Det går att i dag bygga hyresrätter. De börjar komma in på marknaden. Här har kommunerna ett stort ansvar att upplåta mark för de nya byggherrarna, som är alerta på att presentera hur det går att bygga till rimliga kostnader. Det finns mycket av attityder och nyheter som vi behöver ta till oss.

Anf. 16 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik:

Herr talman! Vad jag förstår har Rigmor Stenmark och jag mycket samsyn i dessa frågor. Självförvaltning är inte något nyvaknat intresse i Miljöpartiet. Jag kommer ihåg när Birger Schlaug i TV fick hela fastighetsskötarkåren mot sig när han ville introducera självförvaltning. Man

Prot. 2001/02:112
24 maj

*Hyresrätt, bostadsrätt
och ägarlägenheter
m.m.*

insåg att en ökad grad av självförvaltning tar arbeten från en del andra människor. Det var en konflikt.

Det tycks som att vi har enat oss. Alla människor bor, och alla är intresserade av att ha det bra. Det är bra om alla hjälps åt och tar ett ökat ansvar i stället för att lägga över allt på andra. Det är viktigt att i olika skeden av livet kunna delta – med lågavlönat deltidsarbete, arbetslöshet eller när man på annat sätt står utanför.

Intresset för självförvaltning kan möjligtvis bero på ett sent uppvaknande i vår process i bostadsutskottet. Jag hade gärna stått med på er reservation från början.

Anf. 17 ANDERS YGEMAN (s):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i dess helhet och avslag på samtliga reservationer. Skälen till det finns väl beskrivna i det betänkande som utskottet lagt till kammaren.

Herr talman! Det här kan synas vara ett odramatiskt betänkande, ett vardagligt betänkande, som kunde ha gått omärkt förbi. Men det är politisk dynamit. Det är politisk dynamit för hyresgästerna i Sverige. Här vill nämligen samtliga borgerliga partier chockhöja deras hyror. Det är konsekvenserna av en av de reservationer som finns i betänkandet.

Man vill, om än i något kamouflerad form, införa marknadshyror i Sverige. Marknadshyror innebär i det här fallet inget annat än en hyreshöjning.

Det är nämligen så att hyrorna i Sverige bestäms i fria förhandlingar mellan hyresgästerna och fastighetsägarna. Den enda reglering som finns är ett skydd mot oskäligen hyreshöjningar. Det är det skyddet som de borgerliga partierna vill ta bort. Det finns ingen lagreglering mot att sänka hyrorna. Det står varje fastighetsägare fritt att sänka hyrorna.

När borgerligheten i reservationen hävdar att hyrorna i Stockholms ytterstad är för höga, att det är överhyror som tas ut av hyresgästerna, vill jag fråga Knut Billing, Karin Pilsäter, Rigmor Stenmark och Ulla-Britt Hagström: Varför sänker ni inte hyrorna i Högdalen, Rinkeby, Tensta och Skärholmen? Ni har nu styrt Stockholm i fyra år. Ni har styrt Sveriges tre största och tre rikaste bostadsbolag. Ändå har ni mage att säga här att samma bostadsbolag tar ut överhyror av hyresgästerna. Det kanske är de överhyrorna som har gjort att ni har kunnat plundra bolagen på 3,8 miljarder kronor.

I stället för att reservera er mot socialdemokratisk politik är det väl bara att ge tillbaka pengarna till bolagen och sänka hyrorna för hyresgäster. Det finns ingen lagstiftning som hindrar det. Ta ert ansvar!

Eftersom ni vill ta bort spärren mot oskäligen hyreshöjningar och tycker att hyrorna är för låga i Stockholm måste jag fråga: Hur mycket vill ni höja hyrorna med? Vad tycker ni är en rimlig hyra? Jag tror att många väljare undrar samma sak.

Knut Billing lovade här i talarstolen att förslaget skulle bli verklighet om borgarna vinner valet. Jag tror inte att den risken är överhängande, men jag vill ändå fråga: Hur stor hyreshöjning kan stockholmarna vänta sig om de röstar på de borgerliga partierna och om ni genomför den här politiken?

Den kamouflerade marknadshyra som ni skissar på liknar i allt väsentligt hyressystemet för lokaler, som även Karin Pilsäter nämnde. Men det är ingen hemlighet att hyrorna för lokaler är mångdubbelt högre än vad de är för hyreslägenheter. Är det samma hyror som för lokaler som vi kan vänta oss för lägenheter?

Vi har sett småföretagen drivas ut från lokaler i städernas innerkärnor. Där finns bara de stora kedjorna kvar. Det blir de stora märkena, de stora företagen och de stora kedjorna som blir kvar där. På samma sätt kommer det att bli med hyresrätten om borgarna får styra. Det blir bara de med absolut högst inkomst som har råd att bo i ett attraktivt läge.

En annan fråga man måste ställa sig är denna: Hur ser det ut för lokalhyresgästen i förorten? I Högdalen är lokalhyrorna mer än dubbelt så höga som hyresgästhyrorna. Kan medborgarna i Högdalen förvänta sig att deras hyra dubblas om borgarna vinner valet? Jag tror att de vill ha svar på den frågan.

Det är ytterligare en sak som jag skulle vilja ta upp i detta betänkande, och det är inflyttningshyra och nyproduktion. Borgerligheten påstår i sin andra reservation att hyrorna är för låga i det nya beståndet. Vi har sett områden i Stockholm, som Hammarby Sjöstad, där en trea på 75 kvadratmeter kan kosta 10 000–12 000 kr i månaden. Det är hyror som utestänger de flesta stockholmarna från att ha råd att bo där. Det är kanske 10–15 % av stockholmarna som har möjlighet att efterfråga en bostad i Hammarby Sjöstad.

Jag tycker – det vill jag föra till kammarens protokoll – att hyrorna där är för höga. Jag tycker att det är orimligt att majoriteten av nyproduktionen har så höga hyror. Men det tycker inte borgerligheten. Borgerligheten tycker att hyrorna i Hammarby Sjöstad och i andra nybyggda områden är för låga, att de är så låga att de hindrar nyproduktion.

Då är frågan: Hur mycket måste hyrorna kunna höjas i nyproduktionen för att den ska kunna ta fart, som ni påstår? Hur mycket högre hyror kan vi förvänta oss? Är det 15 000 eller 20 000 kr i månaden vi kan förvänta oss om det blir borgerligt styre?

Vi har tagit vårt ansvar och fört en politik för att göra det motsatta, för att sänka hyrorna. Vi har tagit ett investeringsbidrag i riksdagen och satt press nedåt på hyrorna. Vi har sagt till kommunen att om de pressar sina kostnader för anslutningsavgifter och för gatukostnader, och om de som entreprenörer och byggherrar pressar sina vinster, är vi från statens sida beredda att skjuta till kapital för att pressa ned inflyttningshyrorna.

Då är det lätt att exempelvis i det socialdemokratiskt styrda Malmö, som figurerade tidigare i debatten, bygga 1 200 nya lägenheter där en lägenhet på 75 kvadratmeter kostar 5 800 kr i månadshyra. Det är nästan hälften så mycket som den hyra som Knut Billing och Karin Pilsäter tycker är för låg hyra i Stockholm.

Väljarna fordrar svar, och jag hoppas att de kan få det här i debatten. Hur mycket ska deras hyra höjas? Hur många ska tvingas flytta från hus och hem?

Anf. 18 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Läs, lyssna och förstå, Anders Ygeman!

Från Centerpartiet anser vi att allmännyttans hyresledande roll bör förändras samt att de privata fastighetsföretagen och deras organisation

måste ta sitt ansvar och vara med som en fullvärdig förhandlingspart i det kollektiva förhandlingssystemet. Ansvaret bör föras över till lokala hyreskommittéer med företrädare för Hyresgästföreningen, fastighetsägarföretagen och de kommunala bostadsföretagen. Tillsammans med starkt besittningsskydd för hyresgästen handlar detta om att reformera bruksvärdessystemet, inte om att införa marknadshyror. Det handlar inte om att ge förutsättningar för att chockhöja hyrorna – tvärtom.

Bostadsutskottet i riksdagen och riksdagen som sådan har ett ansvar också för hela Sverige. Prata inte bara om Stockholm i den här kammaren! Prata om och se den obalans som råder i Sverige! Det finns i dag orter som har tomma lägenheter – om dem pratar vi lite. Det finns i dag andra regioner som behöver bostäder. Se till att kostnaderna för att hyra en bostad blir lägre! Börja t.ex. med att ta bort fastighetsskatten på hyreshusen.

Jag undrar vad Anders Ygeman tänker göra för att se till att de verkliga kostnaderna blir lägre långsiktigt för människor.

Anf. 19 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Rigmor Stenmark använde hela sin tid på två minuter utan att besvara en enda av de frågor jag ställde.

Hur kan ni tycka att inflyttningshyror är för låga i dag? Det står t.o.m. i den reservation som ni har skrivit under. Hur mycket högre behöver de hyrorna vara? Jag fick inget svar.

Ni vill införa en hyressättning som i princip liknar den för lokaler. Hur mycket kommer hyrorna att höjas? Jag fick inget svar.

I stället tog Rigmor Stenmark upp saker som över huvud taget inte berörs i betänkandet.

Vi vill pressa hyrorna på bostadsmarknaden genom att införa ett investeringsbidrag för hyreslägenheter, pressa ned nybyggnadshyror och se till att vi får en nyproduktion som gör att vanliga människor kan efterfråga hyresrätter. Det är vår politik, och den har vi drivit i kammaren.

Vi har också sänkt, vilket Rigmor Stenmark säkert känner till, fastighetsskatten för hyreslägenheter. Just i dagsläget tror jag att ett investeringsbidrag för hyreslägenheter och studentbostäder som kan få fart på byggandet är viktigare, men jag är inte främmande för att diskutera ytterligare sänkning av fastighetsskatten för hyreslägenheter om det ekonomiska utrymmet skulle finnas. Det känns bra att veta att jag har Rigmor Stenmarks stöd i det övervägandet.

Anf. 20 RIGMOR STENMARK (c) replik:

Herr talman! Det är inte bostadsutskottet eller riksdagen som förhandlar fram hyror. Det vore mig främmande att som riksdagsledamot säga exakt hur höga hyrorna ska vara. Däremot anser jag att det är riksdagen som har att skapa de förutsättningar som gör det möjligt att leva upp till det mål som vi har varit överens om – att ge bra bostäder till rimliga kostnader.

Börja med att ta bort fastighetskatten för hyreshusen. Ta också bort förmögenhetsskatten. Se till att det blir lägre skatt för låg- och mellaninkomsttagare. Det bör ligga i Socialdemokraternas intresse. Se till att regelverket förändras på så sätt att det ges möjlighet till avtalsfrihet ute i landet, så att man kan förhandla fram bra hyror.

Detta har Hyresgästföreningen på riksnivå insett. Detta har SABO insett. Detta har fastighetsägarföreningen insett. Detta har moderater som inte längre pratar om rena marknadshyror insett. Det här har kd insett. Det här har Folkpartiet insett. Det här har också Centerpartiet insett, och vi instämmer i det. Vi är många. Jag beklagar att Socialdemokraterna inte hänger med i utvecklingen och inte ser sin tydliga roll.

Prot. 2001/02:112
24 maj

*Hyresrätt, bostadsrätt
och ägarlägenheter
m.m.*

Anf. 21 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Rigmor Stenmark säger att hon är främmande för att inför valrörelsen berätta för väljarna vilka konsekvenserna av hennes egen politik är, dvs. hur mycket hyrorna ska höjas. Det är synd, tycker jag, att samma känsla inte återfanns när hon skrev reservationen till betänkandet. Där slår ni fast att hyrorna i dag är för låga. Det står svart på vitt i betänkandet för alla att läsa. Eftersom man har slagit fast det hade det varit klädsamt om man hade kunnat berätta för alla dem som bor i hyresrätt hur mycket högre deras hyra skulle bli om de röstade på Centerpartiet. Nu fick väljarna inte det beskedet, och det tycker jag är tragiskt.

Det förslag som ni från borgerligheten för fram innebär marknadshyror. Ni vågar inte säga "marknadshyra", men det förslag ni skissar på är i det närmaste det samma som finns gällande lokaler. I det fallet kallar t.o.m. Karin Pilsäter det för marknadshyror. Jag får ta det som intäkt för att ert förslag även på detta område innebär marknadshyror.

Väljarna står fortfarande frågande inför hur stor hyreshöjningen blir om de röstar på Centerpartiet.

Anf. 22 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Det är som vanligt nuförtiden i debatterna. Det finns ingen företrädare för regeringen. Den företrädare som Socialdemokraterna skickar är någon som företräder den socialdemokratiska oppositionen i Stockholms stadshus. Men jag säger som jag brukar; det här är Sveriges riksdag.

Anders Ygeman använde alla sina fyra minuter till att påstå att borgarna tycker både det ena och det andra. Jag skulle vilja be Anders Ygeman att använda en liten stund av sin replik till att läsa upp ur betänkandet det vi ska ha skrivit om att hyrorna är för låga. Var står det någonstans? Jag hittar det inte. Han kanske kan läsa upp det för mig. Jag är lite osäker på var den informationen hämtas. Jag är över huvud taget lite ovan vid att vi påstås ha sagt helt andra saker än vad vi har sagt. Men det kanske är den kultur som Anders Ygeman och vänstermajoriteten i utskottet tycker är bra.

Jag skulle tycka att det vore bättre om majoriteten ägnade några minuter åt att tala om vad de vill göra för att det på riktigt ska kunna bli billigare. Vad blir det för förslag gällande beskattningen? Vi föreslår sänkt fastighetsskatt. Vad blir det för förslag när det gäller avreglering av produktionen? Vi vet alla att en mycket stor del av behovet av högre hyror – det ska gå ihop – uppstår på grund av att byggkostnaderna är så höga. Byggmaterialen kostar mer i Sverige. Det finns många olika saker som vi skulle behöva förändra för att få ned själva byggkostnaderna.

Men all erfarenhet säger, Anders Ygeman, att bostadssubventioner inte är ett bra sätt att få ned kostnaderna. Det är ett bra sätt att få upp kostnaderna. Då får man betala i andra ändan – som skattebetalare. Det

är ingen bra lösning, särskilt inte med tanke på att just låg- och medelinkomsttagarna är så högt beskattade i vårt land jämfört med hur det är i andra länder. Det är de som får betala – inte på hyran utan i stället på skattsedeln när ni för en bostadspolitik som totalt sett driver upp kostnaderna.

Anf. 23 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag förstår att Karin Pilsäter helst av allt inte vill diskutera det som står i betänkandet. Hon vill diskutera saker som inte står i betänkandet utan tas upp i andra betänkanden som bostadsutskottet har kommit med.

När det gäller löftet till väljarna om höjd hyra kan man slå upp betänkandet på s. 30. Det börjar på rad nio nedifrån. Jag läser för kammarens protokoll ur den borgerliga reservation som Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Sten Andersson står bakom: ”Den föreslagna förändringen möjliggör nämligen tillräckligt stora hyresintäkter för att möta de kostnader som är förknippade med nyproduktion”. Det betyder att de intäkter som dagens hyror ger inte är tillräckliga. Man måste öka intäkterna, och intäkterna kommer i detta fall av att hyran höjs. Det är där ni slår fast att dagens reglering ger en för låg hyra. För att det som ni kallar kostnadstäckning ska kunna uppstå måste man höja hyran och öka intäkterna. Det står svart på vitt i betänkandet.

Karin Pilsäter frågar också vad vi vill göra för att sänka hyrorna. Jag svarade faktiskt på det i mitt anförande. Vi har infört ett investeringsbidrag för hyresbostäder. Det har lett till över 10 000 nya studentbostäder i Sverige. Det har lett till att hyresgäster i Malmö kommer att kunna flytta in i lägenheter med en hyra som är hälften så hög som hyran för motsvarande lägenheter i Stockholm. Jag hoppas att vi kan få ett maktskifte i Stockholms stadshus och att även Stockholms medborgare kan få glädje av investeringsbidraget och en rimlig hyra för sina bostäder.

Anf. 24 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Herr talman! Alla som tar del av detta protokoll kan konstatera att Anders Ygemans tidigare påstående att det stod svart på vitt att vi tycker att hyrorna är för låga inte var sant. Det är väldigt bra. De som tar del av protokollet kan också konstatera att en hel del andra påståenden inte är korrekta.

Vi kan också konstatera att vi har försökt diskutera det som faktiskt står i betänkandet, men det vill inte Anders Ygeman göra. Han vill diskutera helt andra saker. Jag förstår det. Men jag tror ändå att det vore bra om han, som faktiskt representerar majoriteten, funderar lite mer på vad utöver ett beprövat uruselt instrument – nya bostadssubventioner – man skulle kunna använda. Det är beprövat. Ni har själva varit med och tagit bort det. Nu inför ni nya subventioner.

Ni borde fundera lite mer på vad ni som ansvarig majoritet skulle vilja göra för att lösa den svåra situation som finns på bostadsmarknaden inte bara i en viss kommun utan i nästan alla Sveriges kommuner, som innebär att det är en för dåligt fungerande hyresmarknad. Det finns inga incitament för människor att bli hyresvärdar därför att kostnaderna är så höga och systemet inte fungerar.

Om det är så att det enda som Sveriges regering har att komma med är att agera kommunal opposition i Sveriges riksdag tycker jag att det är mer avslöjande än väldigt mycket annat som kommer därifrån.

Anf. 25 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Om man menar att dagens inflyttningshyra ger för små intäkter och tycker att intäkterna måste öka för att man ska få till stånd ett hyresbostadsbyggande betyder det att hyran måste höjas. Det är därför man vill ta bort spärren mot oskäligen hyreshöjningar. Det betyder alltså att kontentan av de borgerliga reservationerna är hyreshöjningar. På något annat sätt kan de borgerliga reservationerna inte utläsas. Det är den enda möjliga tolkningen.

Jag blir glad om Knut Billing i kommande repliker i stället konstaterar att hyrorna är för höga och att vi inte alls behöver de hyreshöjningar som ni skriver om i reservationen. Det vore klädsamt om ni lät bli att yrka bifall till reservationen om det inte är meningen.

Karin Pilsäter kallar det för subventioner. Vad hon menar är det investeringsbidrag för studentbostäder och det investeringsbidrag för hyreslägenheter som vi har fattat beslut om här i kammaren. Hon menar att det är beprövat icke-fungerande. Då tycker jag att Karin Pilsäter ska prata med de 10 000 studenter i Sverige som flyttar in i sina nya lägenheter, varav många inte hade kunnat komma till stånd om det inte hade funnits ett investeringsbidrag. Hon ska fråga dem: Tycker ni att det hade varit bättre om jag hade fått råda och ni hade fått bo i tält eller fått vara inneboende hos någon tant och att de här lägenheterna över huvud taget inte hade byggts?

Man kan fråga de människor i Malmö som kommer att flytta in i bra och billiga hyreslägenheter – hyran är 5 800 kr i månaden – om de hellre skulle vilja att hyran var 7 000 kr i månaden, som den hade blivit om man inte hade haft investeringsbidraget. Då hade man kommit fram till att den beprövade erfarenheten visar att det är bra med investeringsbidrag. Det har gett fler lägenheter i Sverige, framför allt fler lägenheter till en rimlig hyra. Det är en politik som jag är stolt över att gå till val med.

Anf. 26 KNUT BILLING (m) replik:

Herr talman! Det är ungefär tre och en halv månader till valdagen. Det märks. Anders Ygeman har redan intagit den attityd som brukar präglade Hyresgästernas riksförbunds agerande någon vecka före valet, nämligen att man går ut och säger att Moderaterna eller andra partier ska införa marknadshyror, att det kommer att bli ett elände och att människor får gå från hus och hem.

Jag brukar alltid säga att detta är lögn. Det har varit lögn tidigare. Det är lögn i dag, även när Anders Ygeman upprepar det.

Vad vi säger – det framgår av betänkandet – är att bruksvärdessystemet ska vara kvar. Däremot ska allmännyttans hyresledande roll avskaffas och alla likvärdiga fastigheter ingå i jämförelsesystemet, men bruksvärdessystemet ska vara kvar. Då säger Anders Ygeman så här: Ja, men tala då om hur höga hyrorna ska vara med moderat eller borgerlig bostadspolitik? Mitt svar är väldigt enkelt: Hyrorna ska vara väsentligt lägre än i dag. Anders Ygeman hade hoppats att jag skulle säga det här.

Prot. 2001/02:112
24 maj

*Hyresrätt, bostadsrätt
och ägarlägenheter
m.m.*

Jag tänkte då att det skulle vara synd att inte ge honom den här möjligheten.

Hur ska hyrorna då bli lägre? Jo, det handlar om att hyrorna till över hälften är helt beroende av skatter och avgifter i vårt land. Bara fastighetsskatten motsvarar en månadshyra för de flesta. Då säger Anders Ygeman: Ja, men jag kan tänka mig att sänka fastighetsskatten; det är jag inte främmande för.

Herr talman! Det är inte trovärdigt. Fastighetsskatten är införd av Socialdemokraterna. Fastighetsskatten har aldrig höjts så mycket i Sverige för de enskilda människorna som när Anders Ygeman har suttit i Sveriges riksdag och trumfat igenom dessa beslut. Anders Ygeman är inte trovärdig. Det blir inga skattesänkningar. Det blir inga lindringar i hyrorna om Anders Ygeman sitter vid makten.

Anf. 27 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Detta var en något förvirrad replik, och debatten blir något förvirrad. Jag skulle därför ödmjukt vilja fråga Knut Billing: Vad vill ni åstadkomma med de två förändringar som ni skissar på i reservation 1 och i reservation 2? Vad är poängen med reservation 1 och reservation 2 om allt blir som det är i dag, om det inte blir några hyreshöjningar?

I reservation 2 säger ni att intäkterna är för låga med dagens hyra. Man bör därför göra det möjligt att sluta avtal om högre hyresnivåer. Vad är poängen, om det inte leder till detta? Då blir det ju ingen nyproduktion att tala om, enligt ert sätt att se på det.

Om det nu är som ni skriver, att hyrorna i innerstaden är för låga i förhållande till hyrorna i stadens ytterkanter, vilket ju faktiskt framgår av er reservation, undrar jag vad det är ni vill uppnå? Vilken effekt blir det av de två förändringar som föreslås i reservationerna? Det handlar inte om någon annan politik, något annat betänkande eller något annat utskott. Vad blir konsekvensen för väljarna av moderat politik?

Jag tror inte att väljarna är mer korkade än att de förstår det som står mellan raderna, nämligen att deras lägenhets hyra är för låg i förhållande till ett tänkt marknadsvärde, att ni vill ändra till samma system som vi har för lokaler, där hyrorna är mångdubbelt högre. Men om jag har fel tycker jag att Knut Billing nu ska använda sin replik till att berätta vad som är meningen med reservation 1 och kanske framför allt vad som är meningen med reservation 2. På vilket sätt ska hyresintäkterna till fastighetsägarna öka med de avtal som ni vill skriva?

Anf. 28 KNUT BILLING (m) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Anders Ygeman inte med ett ord berörde det förhållandet att fastighetsskatten och andra skatter är huvudingredienser i hyrorna och att Anders Ygeman är en garant för att dessa kostnader ska finnas kvar på hyresgästernas hyresavi. Det är detta som är den stora och viktiga frågan.

De förändringar som vi vill genomföra i hyressättningssystemet är ju till för att alla människor ska kunna efterfråga en bostad. Fler ska kunna komma in på marknaden, och rörligheten ska öka. Det är väldigt viktigt, eftersom vi vet att det inte räcker med ett ökat bostadsbyggande för att tillgodose efterfrågan.

Nu har vi ändå fått ett ökat bostadsbyggande, inte minst i Stockholmsregionen. Det har ju tredubblats sedan den tid då Anders Ygeman agerade i Stockholms stadshus. Under de borgerliga åren har bostadsbyggandet tagit fart. Det kommer också att byggas ungefär 60 000 lägenheter under de närmaste åren i Stockholmsområdet. Men det räcker inte. Vi måste också få förändringar i hyressättningssystemen, så att vi får bort den svarta marknaden och mer av rörlighet för konsumenterna. Därmed kan de enskilda människornas behov lättare tillgodoses.

Anf. 29 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Vi har nu genomlidit tre replikskiften med borgerliga företrädare. Ingen har velat tala om konsekvenserna av deras reservationer. Allra senast var det Knut Billing, bostadsutskottets ordförande. Han har konsekvent vägrat att prata om de reservationer som han själv har fogat till betänkandet. Han tog inte med ett ord i den sista repliken upp innehållet i sin egen reservation nr 1 eller i sin egen reservation nr 2. Han sade inte ett ord om konsekvenserna för väljarna i Stockholm om den här politiken skulle bli verklighet, som Knut Billing lovade i sitt huvudanförande.

Varför tar man inte upp den egna politiken i betänkandet utan helt andra saker? Jo, det gör man inte därför att konsekvenserna är så självklara. Detta innebär hyreshöjningar för många stockholmare.

Knut Billing säger att det har byggts tredubbelt så många lägenheter under de senaste tre åren. Det är trams. Det är ungefär 3 000 lägenheter som har färdigställts i Stockholms kommun under den här mandatperioden. Det färdigställdes 4 000 under vår mandatperiod.

Ni har gjort servettskisser på väldigt många fina bostadsområden och tagit fram planer. Det är jättebra. Vi har stött alla de planerna, men fortfarande har ni inte, under högkonjunktur, kommit upp till den byggnation som vi hade i lågkonjunktur.

Väljarna har tyvärr inte fått något besked här i dag om sina hyror. Jag kan konstatera att det bara är en sak som gäller om man ska slå vakt om den hyressättning som vi har i dag i Stockholm och om rimliga hyror oavsett var man bor. Då är det bara en sak som gäller och det är att rösta på ett socialdemokratiskt styre i Sverige och se till att samma socialdemokrater också får styra kommunerna i Stockholm.

Anf. 30 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag kan i och för sig hålla med om det mesta som Anders Ygeman har sagt i de här replikskiftena. Det är egentligen inte så märkligt, därför att Anders Ygeman undvek mycket nogsamt att över huvud taget svara på någon av de frågor och påståenden som jag tog upp i mitt anförande. Jag vet inte om han ägnade sig åt något annat under den tiden eller inte.

Men det är framför allt en fråga som är ganska väsentlig när det gäller de här sakerna, och det är frågan om hur ni ser på äganderätten i förhållande till rätten till egen bostad.

När det handlar om människors möjligheter till prövning av om det är oskäligen grunder till att de inte har fått ett hyreskontrakt skriver ni så här i betänkandet:

”En sådan överprövning skulle i sig innebära en inskränkning i fastighetsägares rätt att bestämma över sin egendom.”

Det är klart att det kan vara svårt att svara på sådana frågor när man försöker anta en allmän vänsterhållning i en debatt. Innebär det att Anders och Socialdemokraterna sätter äganderätten före individens rätt till egen bostad?

Anf. 31 ANDERS YGEMAN (s) replik:
Herr talman! Nej, det innebär det inte.

Anf. 32 STEN LUNDSTRÖM (v) replik:
Herr talman! Jag accepterar verkligen inte att prata med folk som står i talarstolen och dricker vatten och ger fasen i att svara på mina frågor – ursäktat uttrycket.

Ni har skrivit precis detta. Vad menar ni då med det? Det som jag säger står ju i betänkandet: Det inskränker fastighetsägarnas rätt att bestämma över sin egendom. Vad innebär det att människor inte har rätt att överpröva rätten till ett kontrakt därför att det skulle inskränka i fastighetsägarens rätt att bestämma över sin egendom? Innebär det någonting annat än att ni faktiskt sätter äganderätten före individens rätt till egen bostad?

Anf. 33 ANDERS YGEMAN (s) replik:
Herr talman! Jag hoppas att Sten Lundström föredrar en vattendrickande talare framför en hes talare. Det gör det nämligen möjligt att svara på Sten Lundströms frågor.

Sten ställde i sin replik en bra fråga som kunde besvaras med ja eller nej. Jag besvarade den väldigt rakt, men får höra att jag inte besvarar någon av Sten Lundströms frågor.

Politik, Sten Lundström, är inte svart eller vitt. Man måste ta hänsyn till en mängd olika intressenter. Vi har gjort sådana avvägningar. Man måste ta hänsyn till den som äger fastigheten och behovet att säkerställa äganderätten. Man måste ta starkare hänsyn till människor med sociala problem och deras rättighet till en bostad. Vi socialdemokrater slår stenhårt fast bostaden som en social rättighet. Det är den viktigaste grundstenen i den socialdemokratiska bostadspolitik.

De olika förslag som har kommit från Hemlöshetsutredningen, där Sten Lundström själv har ingått, håller på att beredas. Jag hoppas att en del av dessa förslag kommer tillbaka som propositionsförslag från regeringen, men inte alla. Jag stöder inte alla förslag. Jag hoppas att vi kan gå några steg längre mot en mer social bostadspolitik i Sverige.

Anf. 34 LENNART NILSSON (s):
Herr talman! Anders Ygeman har på ett utmärkt sätt speglat den ideologiska skillnaden mellan oss socialdemokrater och de borgerliga partierna. Jag hade inte tänkt ge mig in i någon debatt kring betänkandet eftersom Anders Ygeman har klargjort vår inställning i en rad viktiga frågor. Jag skulle bara i en replik till Anders Ygeman vilja säga att han glömde en sak, nämligen att det inte finns någon fastighetsskatt på ny-

produktion. Efter fem år och upp till tio år gäller halv fastighetsskatt. Det kan inte vara avgörande för inflyttningshyrorna.

Jag tänkte också ta upp att både herr talman och jag var med 1979 när Knut Billing kom in i Sveriges riksdag. Herr talmannen och jag kanske kommer att få möjlighet att fortsätta en ideologisk debatt kring olika alternativ i svensk politik. Knut Billing har tillsammans med andra bidragit till debatten om de viktiga idéer och skillnader som finns i svensk politik. Jag vill framföra ett tack för de debatter som vi har haft under de gångna åren.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

3 § Skatteregler mot handel med skalbolag

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU23
Skatteregler mot handel med skalbolag (prop. 2001/02:165).

Anf. 35 STIG RINDBORG (m):

Herr talman! Det ärende vi nu ska diskutera är ett utlopp från de gamla 3:12-reglerna som gäller för små företag sedan lång tid tillbaka och som lever vidare i ny lagstiftning. I dag är det inkomstskattelagen, framför allt kap. 56 och 57, som reglerar detta.

Jag fick en förfrågan häromdagen från ett engelskt företag som tänkte starta ett bolag här i Sverige. Företaget hade fått förfrågan från skattemyndigheten om huruvida det var ett fåmansbolag. När jag kom hem på kvällen slog jag upp paragrafen i den lagbok jag hade hemma. Den var från 2001. Där stod det att den som direkt eller indirekt äger eller på liknande sätt innehar andelar i företag är att anse som en fåmansföretagare.

Jag skulle arbeta vidare dagen därpå på kontoret. Jag tittade i en lagbok från i år. Lagen det gällde kom till 1999. I lagboken står det att det ska vara en fysisk person. Man har alltså efter två år rättat till och förändrat. Vad innebär detta? Jo, det innebär att det handlar om svenska medborgare och de eventuella utlänningar som driver företag och som är delägare personligen. Den förra skrivningen året innan måste väl ha berott på ett misstag. Det skulle vara möjligt, vad jag förstår, att lägga in i den innebörden att det kunde handla både om fysiska och juridiska personer.

Varför är det så viktigt vem som är fåmansföretagare? Jo, det är för att dessa regler är direkt diskriminerande. Man beskattar dessa fåmansföretagare på ett sätt som inte någon aktieägare i storbolagen över huvud taget behöver lida några effekter av.

När jag skulle råda dessa engelska företagare i hur de skulle se på verksamheten var jag glad att jag fick tag i lagboken från i år innan jag talade om vad jag lade in i begreppet enligt den tolkning jag gjorde av lagstiftningen.

Prot. 2001/02:112
24 maj

*Hyresrätt, bostadsrätt
och ägarlägenheter
m.m.*

*Skatteregler mot
handel med skalbolag*

Men denna diskriminerande lagstiftning är föremål för översyn. Det sitter en utredning som skulle ha kommit med en rapport förra året. Den har inte kommit. Jag konstaterade när jag jobbade med problemet att behovet är så akut att det brinner i gaveln på huset. Det gäller att få det släckt och få en ordning så att fåmansföretagare får en möjlighet i framtiden att skapa de arbetstillfällen som vi alla hoppas på.

Om man går vidare i lagen och tittar på den direkt materiella lagstiftningen är den sådan att de myndigheter som ska tillämpa den behöver göra dyrbara och tidskrävande utredningar. Lagen kräver att småföretagaren inte bara ser till den kommersiella verksamheten. Om han t.ex. ska sälja sitt bolag ska han om det till stor del består av likvida tillgångar, vilket fyller en funktion för vissa företag i verksamheten i Sverige, fundera, analysera och skaffa sakkunskap om den köpare han säljer till.

Man har alltså inte vidtagit några förändringar av de här aviserade nyheterna som skulle ha kommit i höstas. 3:12-reglerna gäller.

Det anges i den proposition som ligger till grund för dagens betänkande att staten genom kriminaliteten får väsentligt mindre skatteintäkter, och det är riktigt. Den lösning man lägger fram i det förslag som i dag ligger på bordet är att säljaren, när statens myndigheter misslyckas, ska vara den som ska svara för utredningar. Han har nämligen att efter köpet svara för skatter som påförs efter övertagandet av en ny köpare. Det talas om att man vid en köpeskilling som överstiger 75 % av obeskattad vinst har orsak att misstänka att köparen är en suspekt figur. Samtidigt kan man läsa Lagrådets yttrande, som vad jag förstår är ett klart deklarerande av att om beloppet överstiger 75 % kan det bero på att det finns möjlighet att utnyttja inkomstutjämnningar. Då är det, med det som tycks vara Lagrådets konklusion, inget kriminellt.

Den lilla företagaren ska alltså analysera och läsa lagar när han bara ska göra en vanlig försäljning av sitt företag.

Jag kan transumera vidare ur Lagrådets betänkande: Lagrådet vill ifrågasätta lämpligheten av att genomföra en lagstiftning på grundval av det remitterade förslaget innan det står klart vilka lösningar som kommer att väljas inom bolagssektorn.

Det gäller alltså den utredning som är tillsatt och som skulle ha kommit förra året. Lagrådet säger att vi måste få se den för att veta hur det här ska lösas.

Lagrådet fortsätter: I det enskilda fallet kan det vara förenat med stora svårigheter att avgöra om ett företag är ett skalbolag eller ej. Vidare: Det framgår inte av remissen hur de skattskyldiga och skattemyndigheterna ska få tillgång till alla de uppgifter rörande tillgångar som behövs för att klarlägga om det avyttrade företaget är ett skalbolag eller ej.

Såvitt Lagrådet kan bedöma bör vidare de bestämmelser som gäller det avyttrade företags direkt eller indirekt ägda tillgångar samordnas för att undvika att tillgångar av likvid karaktär räknas dubbelt eller inte alls, säger man också.

Jag skulle kunna fortsätta, men för tids vinnande hänvisar jag den intresserade till att läsa Lagrådets yttrande.

Det är klart att lagförslaget ytterligare kommer att försvåra för den vanliga företagaren att bedriva affärsverksamhet. Detta konstaterande gäller för små och medelstora företag. 3:12-reglerna är ju som sagt inte tillämpliga på de större företagen. De små företagen tvingas ta på sig

kostnader för sakkunnig hjälp som kan uppgå till tiotusentals kronor. Ändå kommer säljarna ej att vara säkra på hur de olika skattemyndigheterna kommer att bedöma deras företag efter det att de har sålts. Här ska ju säljaren stå ansvar för hur köparna handskas med bolaget efter det att de har förvärvat det.

Det enda rådet till en säljare av ett företag som vill vara säker för framtiden är att inte sälja utan i stället likvidera bolaget. Detta föga progressiva synsätt är förvisso till nackdel för både säljare och köpare och också för det svenska samhället.

De möjligheter som finns att utnyttja värdet av ett företag, både för en säljare och för en köpare, försvinner till följd av de risker en säljare tar om han går in i en affär med de föreslagna reglerna. Från moderat sida finner vi det mer än anmärkningsvärt att vi inte har fått fram nya regler som ersätter de gamla 3:12-reglerna, precis som Lagrådet sade. Det är märkligt att staten ska kapitulera för kriminella element och lägga över kostnader och ansvar för den misslyckade lagstiftningen på ett säljande småföretag.

Det kan konstateras att praktiskt taget alla remissinstanser påtalat de stora nackdelarna med att anta det här framlagda förslaget innan de gamla 3:12-reglerna arbetats bort. Undantag bland remissinstanserna är de myndigheter som är satta att hantera de nuvarande reglerna. De myndigheterna gör emellertid vad de kan för att få systemet att fungera. Det är förståeligt att de desperat tillstyrker förslaget då de ej kommer till rätta med bekymren och ej kan se någon ny lagstiftning i stället för de gamla 3:12-reglerna.

Felet ligger uppenbart på lagstiftaren och de lagar som åstadkommits. Beskedet i höstas var alltså att man inte kunde få fram det nya förslaget. Däremot, jag upprepar det, har man presterat det förslag som nu ligger på bordet och som ålägger småföretagaren att leva med en lagstiftning som kommer att medföra kostnader och osäkerhet för säljare att genomföra en affär som måhända i efterhand kommer att åsamka honom mycket stora kostnader. Säljaren kan ju analysera och gissa hur köparen efter förvärvet kommer att använda företaget. Säljaren ska bedöma om det föreligger risk för kriminalitet från köparens sida i förhållande till skattemyndigheten.

Vi har inte fått höra någonting om denna utredning och dess resultat. Det har skjutits åt sidan och framåt. Inte förrän i dag har jag sett någonting, utöver mindre redovisningar, annat än att det ska komma. I dag står det dock i Dagens Industri: Kritiserad skatt blir kvar. 3:12 reglerna ska uppenbarligen finnas kvar. Utredningen har sitt sista sammanträde i dag och lägger fram förslag, sägs det, den 18 juni. Innan vi har fått det får vi alltså regler som ska tala om hur man ska förfara.

Vi har sagt i vår motion att vi vill ha reda på att man tar bort de här märkliga reglerna som beskattar fåmansföretagare, så att vi slipper sådana egendomligheter som det förslag som föreligger i dag.

På samma sida i Dagens Industri finns det en redovisning av Gunvor Engström, ny vd för Företagarna. Det finns också en bild på Bosse Ringholm. Hon har arbetat på departementet i olika omgångar. Hon har en kvalificerad utbildning. Hon var chef för näringsenheten på Näringsdepartementet 1998–2001. Hon har drivit eget företag med tio anställda. Hon uttalar: Med den erfarenhet och kunskap jag fick under de åren jag

arbetade med eget företag tycker jag att den politik som förs är helt förödande, liksom de förslag som läggs fram.

Man kan inte begära att Bosse Ringholm, som aldrig har drivit något företag, ska ha samma kunskap. Jag har haft med honom att göra i tio år i landstinget, och jag kan konstatera att man inte kan begära så mycket. Vad man kan begära är dock att han ser till att jobbet blir gjort av dem som är tillsatta att göra utredningar och att han inte kommer med nödlösningar där staten vältrar över ansvaret på den enskilde fåmansföretagaren.

Sammanfattningsvis har lagstiftarna totalt misslyckats med att skapa vettiga regler. Kostnaden härför ska nu läggas på säljarna, på småföretagen. Många gånger är det personer som arbetat hårt och skapat arbetstillfällen för många. När de sedan önskar sälja, exempelvis i slutskedet av sin aktiva bana, har de ofta strukturerat om verksamheten och har därigenom ofta likvida tillgångar i företaget som en seriös köpare kan ha glädje av att förvärva. En företagare i den situationen är då rimligen ej beredd att sälja företaget med hänsyn till risken att efter försäljningen få en långdragen korrespondens med skattemyndigheterna angående påförd skatt och måhända skatteprocesser som drar över flera år. Handläggningen i domstolarna på skattesidan är enligt all erfarenhet mycket tidskrävande och tar alltid flera år i anspråk. Det skulle i så fall bli starten på företagarens tid som pensionär.

Detta förenas med att så snart någon instans hos skattemyndigheten har beslutat om skatt ska den inlevereras. Först efter många års processande kanske han kan få den tillbaka. Om han får en motgång fördyras och försämras affären.

Från moderat sida yrkar jag avslag på utskottets förslag och bifall till den moderata och kristdemokratiska reservation som finns.

Anf. 36 SVEN BRUS (kd):

Fru talman! Sedan 1999 har svenska företagare väntat på en utredning om hur fåmansföretagen ska beskattas. Kanske vi äntligen får svar på hur regeringen tänker hantera den här frågan inom någon eller några veckor. Ändå har utskottsmajoriteten innan utredningen presenterar sitt resultat ställt sig bakom ett betänkande som kommer att leda till en rad svårigheter för de små företagen.

För det första är det helt grundläggande att brott först och främst ska bekämpas med straffrättsliga åtgärder och inte med skatterättsliga. Det här förslaget tummar på den rättsprincipen.

För det andra befarar vi kristdemokrater att de lagförslag som vi nu har att besluta om kommer att leda till en rad gränsdragningsproblem som först och främst ska uttolkas av fåmansföretagare med begränsade juridiska resurser. Det är dålig näringspolitik. Fåmansföretagarreglerna, de s.k. 3:12-reglerna, är redan svårtolkade, och det behövs inte ytterligare krångliga regler. Det är dessutom olyckligt att bevisbördan enligt förslaget läggs på fåmansföretagaren.

Den s.k. ventilen i betänkandet, dvs. möjligheterna för dispens, är så allmänt beskriven att den öppnar för oförutsebarhet inte bara för företagarna utan också för skattetjänstemännen. Skalbolagsaffärer kan ibland vara den enda utvägen för en del familjer som vill överlåta en affärsrö-

relse till en yngre generation. Vi måste vara försiktiga med hur vi hantelar detta.

I regeringens proposition antas det att den illegala skalbolagshandeln är omfattande. Trots det förekommer ingen ingående analys av hur de föreslagna reglerna påverkar den illegala skalbolagsverksamheten.

Fru talman! Kristdemokraterna anser att regeringens högskattepolitik fört in Sverige på fel väg. Förutom att det höga skattetrycket på arbete och företagande har en hämmande effekt på tillväxten i ekonomin har också de höga skatterna lett till omfattande skatteplanering. I riksdag och regering tvingas vi därför ägna mycket tid och energi åt att införa regler för att motverka skatteplanering, vilket i sin tur får till följd att skatteplanerarna blir än mer avancerade. På det här sättet hamnar vi i en ond cirkel med införande av stoppregler som läggs på redan befintlig lagstiftning. Det lagförslag vi debatterar i dag är ytterligare ett bevis på detta.

Vi kristdemokrater har länge krävt en reformering av fåmansföretagarreglerna. Vi vill införa en normallönemodell för företagsägare som arbetar i sitt eget företag. Som jag tidigare nämnt anser vi att regeringens proposition angående skalbolagslagstiftningen läggs fram vid en underlig tidpunkt, när vi snart kommer att få ta del av en utrednings resultat.

Fru talman! Kristdemokraterna föreslog i sin motion en lösning av problematiken med hjälp av en s.k. anmälningsskyldighet. Detta har utskottsmajoriteten tyvärr avvisat.

Jag yrkar därmed bifall till reservation 1.

Anf. 37 PER-OLOF SVENSSON (s):

Fru talman! Det är väl ingen i den här församlingen, förmodar jag, som inte har reagerat på de uppgifter som då och då dyker upp i våra medier om den plundring av skalbolag som mindre nogräknade personer håller på med. Det är en verksamhet som tyvärr riskerar att minska den allmänna skattemoralen.

Lagstiftaren har vid ett antal tillfällen försökt att konstruera lagstiftningen så att det inte skulle vara möjligt att genomföra de affärer som medför att stora belopp som rätteligen skulle betalas i skatt undandras.

Trots detta har affärerna fortsatt, och vi står nu inför den situationen att vi ska försöka att slutgiltigt stoppa möjligheten till dessa tvivelaktiga affärer. Huruvida detta är möjligt eller ej kommer naturligtvis framtiden att utvisa.

Men vi kan inte stillatigande stå bredvid och se på när den här typen av affärer fortsätter. Jag är övertygad om att den allmänna opinionen kräver att vi ingriper så snabbt som möjligt för att rätta till detta. Några i kammaren föreslår att vi ska avvakta ytterligare och invänta ett utredningsresultat om de s.k. 3:12-reglerna. Men vi vet ju ännu inte vad utredningen kommer fram till.

Ingen hade varit gladare än jag om utredningsresultatet nu funnits framme, men realiteten är att det inte finns något slutförslag ännu, åtminstone inte som jag har sett. Då kan vi inte invänta det resultat som utredningen kommer fram till innan vi fattar beslut om de nya reglerna.

Regeringen och utskottets majoritet anser att det inte är acceptabelt att vänta längre, och därför har den aktuella propositionen och betänkandet avlämnats för beslut. I propositionen föreslås bestämmelser mot handel med skalbolag. Innebörden av regleringen är att den som säljer skal-

bolagsandelar ska ta upp kapitalvinsten som inkomst av passiv näringsverksamhet. Säljaren blir dock inte beskattad om säkerhet ställs för den skatt som belöper sig på det sålda företaget vid avyttringstillfället. Bestämmelsen tillämpas inte heller om vinsten uppkommit på grund av att företaget trätt i likvidation eller försatts i konkurs.

Det finns dessutom en möjlighet att underlåta att tillämpa bestämmelserna om särskilda skäl talar mot att de ska tillämpas.

För att få ett snabbt slut på handeln med skalbolag och för att inte de gamla reglerna i slutet av sin giltighetstid ska kunna utnyttjas i stegrad omfattning har regeringen föreslagit att de nya reglerna, med tillämpning av undantagsbestämmelse i 2 kap. 10 § andra stycket i regeringsformen, ska tillämpas fr.o.m. dagen efter avlämnandet av propositionen.

En särskild tidsram för avlämnande av skalbolagsdeklaration för avyttringar som skett efter den 3 april 2002 och fram till den 1 augusti 2002 föreslås av utskottet.

Fru talman! Bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna!

Anf. 38 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag noterar först och främst att den borgerliga oppositionen inte är enig i den här frågan. Det är två borgerliga partier som har en gemensam reservation och som yrkar avslag på förslaget i betänkandet, medan Centerpartiet står bakom förslaget och Folkpartiet i sin reservation säger att man nu accepterar att vi vidtar åtgärder mot skalbolagstransaktioner som görs i syfte att undandra skatt. En inte alldeles oviktig notering, tycker vi från Vänsterpartiets sida.

Lagrådets kritik har påtalats från Moderaternas sida och hur vi ytterligare försvårar för små och medelstora företag att göra olika typer av transaktioner. Ja, så är det, och det är ju tråkigt. Men vi befinner oss i en situation där vissa människor faktiskt ägnar mycket tid och kraft åt att söka olika vägar för att lura staten på skatteinkomster. Det är bara att konstatera.

Det vi pratar om i dag, att undandra skatt via s.k. skalbolagsaffärer, är ju ett sätt. Det finns också andra sätt. Om inte detta var tingens ordning kanske vi inte heller skulle behöva den här debatten eller den här skärpningen av lagstiftningen. Det finns alltså ett slags orsak-verksamhets samband.

Vi har också skrivit i betänkandet om den s.k. ventilen, möjligheten att få dispens, för att inte förhindra mer s.k. normala transaktioner på området. Det kommer naturligtvis att utvecklas en praxis efterhand.

Jag skulle vilja ta upp en annan aspekt i diskussionen. Det gäller skalbolag, skatteundandragande och svartjobb över huvud taget. Vi är många partier som vill verka för ett bra näringslivsklimat i detta land och lägger fram många olika förslag. Reformeringen av 3:12-reglerna, fåmansbeskattningsreglerna, är ett av dem.

Vi måste också ha i åtanke att skatteundandragande missgynnar företagandet. Det skapas inget bra näringslivsklimat om alltfler ägnar sig åt skattefiffel eller inte anställer utan låter människor jobba svart hos sig. Det är också en viktig del.

Jag för min del välkomnar det som Riksskatteverket håller på med. Man är ute och informerar och talar med unga människor om vad det handlar om. Jag vet att det också finns kritiska röster mot detta, t.ex. från moderat håll.

Med dessa ord, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Prot. 2001/02:112
24 maj

*Skatteregler mot
handel med skalbolag*

Anf. 39 STIG RINDBORG (m):

Fru talman! Den förra debatten här i kammaren gällde hyror. Där var det fråga om svarta hyror. Vi är allihop emot det, och vi är emot svarta pengar.

Men det är bekymmersamt när man skapar en lagstiftning för företagandet i Sverige som gör att stat och myndigheter inte klarar av att beivra brott därför att lagstiftningen är så märklig för företagen. Den skapar direkt möjlighet för dessa gangstrar att åstadkomma detta.

Det är en begränsad grupp som håller på med detta. Det absolut övervägande antalet affärer som görs av bolag som innehåller mycket likvida medel är sjysta och riktiga affärer. Jag vet det efter 40 år som advokat, och jag känner revisorer som säger samma sak.

Gruppen kriminella är intensiv och skicklig. Den är så duktig att staten säger: Vi klarar inte av det. Vi vill lägga bördan på den lilla företagaren för att han ska sköta om det och åka på smällar och stötar.

Är det inte rimligt att ni då kommer fram med det förslag som det har arbetats på om att ändra 3:12-reglerna och tar bort dem, så att vi kan se att det blir en förnuftig lagstiftning i fortsättningen?

Vi hör ingenting förrän vi läser i tidningen Dagens Industri i dag att Bosse Ringholm egentligen inte kommer att göra så mycket enligt redovisningen, eftersom utredningens majoritet landar på att det inte ska bli så mycket förändrat.

Hur ska vi räkna med att få ett näringsliv i det här landet i fortsättningen av små företagare om det är så att de får lagar att leva efter så att gangstrarna gynnas om företagarna vill sälja sitt företag?

Det är inte ovanligt att man vill sälja företaget när man blir äldre. Då är det innehåll av mycket likvida tillgångar. Där är risken stor. Därför råder jag alla: Likvidera bolaget i stället för att sälja det. Annars kan du få ett helvete.

Anf. 40 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag förstår att Stig Rindborg är mycket upprörd eftersom Stig Rindborg står och svär här i kammaren.

Det som åsyftas är den numera avslutade utredningen om 3:12-reglerna. Jag delar inte Stig Rindborgs uppfattning att vi ska avskaffa 3:12-reglerna, men vi ska reformera dem. Vi ska reformera dem på ett sådant sätt att vi underlättar småföretagande i landet. Det tycker jag är ganska viktigt att understryka.

När det gällde problemet med skalbolag sade Stig Rindborg att det är en väldigt begränsad krets som ägnar sig åt skalbolagsaffärer som får ganska stora konsekvenser för staten. Jag skulle nog vilja hävda att det är ett accelererande problem vi har att göra med.

I avvägningen mellan att göra någonting nu genast och att vänta ytterligare en tid har vi från majoritetens sida valt att göra någonting nu och sätta stopp. Vi sätter press på säljaren, det är helt riktigt.

Staten avhänder sig inte sitt ansvar på något sätt. Staten stiftar lagar som också förhoppningsvis ska följas. Men det kan också vara bra att i preventivt syfte sätta press på företagssektorn.

Anf. 41 STIG RINDBORG (m):

Fru talman! Jag tycker att det är ynkligt att inte åstadkomma en produkt där man får se hur man har tänkt att ändra på det. Det enda vi vet är vad vi har läst i Dagens Industri i dag, och det var inte uppmuntrande.

Varför jag säger att man ska avskaffa reglerna är att dessa behöver en så genomgripande förändring. Kalla det avskaffa, göra om eller vad som helst. 3:12-reglerna är något som tar död på det svenska näringslivet när det gäller fåmansföretagare.

Den produkten borde man ha kunnat åstadkommit parallellt med att man lägger fram förslag om hur man ska beivra brottsligheten. Då kan man se till att det blir förnuftiga regler där också.

Detta förslag är oförnuftigt. Det är orealistiskt att lägga en sådan börda på någon. Vi tar bort möjligheterna att överlåta små företag som innehåller mycket likvider, något som är till gagn för den som köper när det är seriösa köpare.

Jag vidhåller att det är en liten grupp som håller på att laborera med stora belopp i de skumma affärerna. Jag tycker att det är svagt av samhället att inte åstadkomma en förändring i det hänseendet utan lägga över bördan på den lille företagaren. Säljaren ska ha ansvar för vad köparen håller på med efter det att han har köpt det.

Anf. 42 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Jag vidhåller att om man får in det lite mer preventiva inslaget så kan det göra säljaren lite mer uppmärksam. Det kan också vara en tydlig signal från statsmakternas sida.

Sedan håller jag inte med Stig Rindborg om att det skulle vara samma sak att avskaffa eller göra om 3:12-regler. Så är det inte på något sätt. Vi vill gå in och se om man kan använda någon typ av normallönemodell för att underlätta för mindre företag, och det är inte bara det vi vill göra.

Nu representerar inte jag regeringspartiet. Jag representerar ett samarbetsparti som varit ganska tydligt när det gäller att påverka och vilja förbättra för mindre företag. Det gäller inte bara fåmansbolagbeskattningen. Det handlar också om frågor kring generations- och ägarskiftet.

Det gäller t.ex. skattetillägg. Där kom en utredning får några år sedan där man hade ganska långtgående reformeringsförslag. Det handlar också om t.ex. att skapa en mycket bättre social trygghet för mindre företag än vad som är fallet i dag.

Jag tycker att Stig Rindborg tar till väldiga överord i sin fråga till mig. Jag hävdar bestämt att vi jobbar mycket hårt för detta och försöker att påverka regeringspartiet.

Anf. 43 STIG RINDBORG (m):

Fru talman! 3:12-reglerna, som vi kallar dem, finns inte längre. De har ingått i en ny lag. När jag säger att de ska avskaffas är det fel, för de finns inte.

Men de regler som finns i den nya lagen måste arbetas om. Det är vi tydligen överens om. Jag ser fram emot att få jobba med det när vi får det förslag som är på gång, även om det ser mörkt ut när det gäller att det skulle kunna bli något vettigt av det.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

Prot. 2001/02:112
24 maj

*Skatteregler mot
handel med skalbolag*

4 § Anpassning av skattereglerna för utomlands bosatta pensionärer i det reformerade pensionssystemet

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU24
Anpassning av skattereglerna för utomlands bosatta pensionärer i det reformerade pensionssystemet. (prop. 2001/02:154)

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

5 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Konstitutionsutskottets betänkanden
2001/02:KU27 Åtgärder mot kommunalt domstolstrots
2001/02:KU36 Vissa frågor om koncessionsavgift på televisionens område

Skatteutskottets betänkanden
2001/02:SkU27 Punktskatternas infogning i skattekontosystemet, m.m.
2001/02:SkU25 Begränsning av rätten till avdrag för kapitalförluster i inkomstslaget näringsverksamhet på delägar rättigheter och på andelar i svenska och utländska handelsbolag

Lagutskottets betänkanden
2001/02:LU21 Fortsatt giltighet av lagen om försöksverksamhet avseende medverkan av Konsumentombudsmannen i vissa tvister
2001/02:LU22 Genomförande av direktivet om mönsterskydd m.m.
2001/02:LU23 Redovisningen av Svenska kyrkans fastigheter i fastighetsregistrets inskrivningsdel
2001/02:LU25 Verkställighet av utländska domar på privaträttens område

Trafikutskottets betänkanden
2001/02:TU12 Vissa frågor om sjömans vilotid

2001/02:TU13 Fordonslag m.m.
2001/02:TU14 Redogörelse för bolagiseringen av affärsverket Statens
järnvägar

Arbetsmarknadsutskottets betänkande
2001/02:AU9 Ändringar i arbetsmiljölagen

Socialutskottets betänkande
2001/02:SoU20 Märkningsdirektivet om tobaksvaror

6 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 24 maj

2001/02:1235 av *Barbro Hietala Nordlund* (s) till socialminister Lars Engqvist

Teckenspråkets ställning

2001/02:1236 av *Inger Davidson* (kd) till statsrådet Ingela Thalén

Föräldrapenning för vuxna funktionshindrade

2001/02:1237 av *Lennart Bolander* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Elräkningar

2001/02:1238 av *Sven-Erik Sjöstrand* (v) till statsrådet Ingela Thalén

Rehabilitering för kvinnor

2001/02:1239 av *Murad Artin* (v) till utrikesminister Anna Lindh

Rättssystemet i Iran

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 maj.

7 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 24 maj

2001/02:1164 av *Marianne Andersson* (c) till utrikesminister Anna Lindh

Rätten till mat

2001/02:1174 av *Ester Lindstedt-Staaf* (kd) till statsrådet Jan O Karlsson

Rättssäkerheten vid asylutredning

2001/02:1180 av *Annelie Enochson* (kd) till utrikesminister Anna Lindh

Påtryckningar på Zimbabwe

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 maj.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till 3 § anf. 35 (del-
vis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
2 § Hyresrätt, bostadsrätt och ägarlägenheter m.m.	7
Bostadsutskottets betänkande 2001/02:BoU13	7
Anf. 1 KNUT BILLING (m)	7
Anf. 2 STEN LUNDSTRÖM (v)	9
Anf. 3 ULLA-BRITT HAGSTRÖM (kd)	12
Anf. 4 RIGMOR STENMARK (c)	14
Anf. 5 KARIN PILSÄTER (fp)	17
Anf. 6 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	20
Anf. 7 KARIN PILSÄTER (fp) replik	20
Anf. 8 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	21
Anf. 9 KARIN PILSÄTER (fp) replik	21
Anf. 10 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	22
Anf. 11 KARIN PILSÄTER (fp) replik	24
Anf. 12 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	24
Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp) replik	24
Anf. 14 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	25
Anf. 15 RIGMOR STENMARK (c) replik	25
Anf. 16 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp) replik	25
Anf. 17 ANDERS YGEMAN (s)	26
Anf. 18 RIGMOR STENMARK (c) replik	27
Anf. 19 ANDERS YGEMAN (s) replik	28
Anf. 20 RIGMOR STENMARK (c) replik	28
Anf. 21 ANDERS YGEMAN (s) replik	29
Anf. 22 KARIN PILSÄTER (fp) replik	29
Anf. 23 ANDERS YGEMAN (s) replik	30
Anf. 24 KARIN PILSÄTER (fp) replik	30
Anf. 25 ANDERS YGEMAN (s) replik	31
Anf. 26 KNUT BILLING (m) replik	31
Anf. 27 ANDERS YGEMAN (s) replik	32
Anf. 28 KNUT BILLING (m) replik	32
Anf. 29 ANDERS YGEMAN (s) replik	33
Anf. 30 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	33
Anf. 31 ANDERS YGEMAN (s) replik	34
Anf. 32 STEN LUNDSTRÖM (v) replik	34
Anf. 33 ANDERS YGEMAN (s) replik	34
Anf. 34 LENNART NILSSON (s)	34
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	35
3 § Skatteregler mot handel med skalbolag	35
Skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU23	35
Anf. 35 STIG RINDBORG (m)	35
Anf. 36 SVEN BRUS (kd)	38
Anf. 37 PER-OLOF SVENSSON (s)	39
Anf. 38 MARIE ENGSTRÖM (v)	40
Anf. 39 STIG RINDBORG (m)	41
Anf. 40 MARIE ENGSTRÖM (v)	41

Anf. 41 STIG RINDBORG (m)	42	Prot. 2001/02:112
Anf. 42 MARIE ENGSTRÖM (v)	42	24 maj
Anf. 43 STIG RINDBORG (m)	43	
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	43	
4 § Anpassning av skattereglerna för utomlands bosatta		
pensionärer i det reformerade pensionssystemet	43	
Skatteutskottets betänkande 2001/02:SkU24	43	
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	43	
5 § Bordläggning.....	43	
6 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	44	
7 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	44	
8 § Kammaren åtskildes kl. 11.29.....	45	